



TOMIS

Revista Episcopiei de Constanța

Apare cu binecuvântarea Prea Sfințitului

EPISCOP CHESARIE PAUNESCU

Aprilie — Iunie

1 9 4 4

Anul XXI

No. 4 - 6

T O M I S

Revista Episcopiei de Constanța
apare

Cu binecuvântarea Prea Sfințitului
EPISCOP CHESARIE PAUNESCU
sub conducerea Secției Culturale

Redactor responsabil: *Preotul Ec. Gh. Gr. Georgescu - Ionică*
Consilier Referent al Secției Culturale

Comitetul de redacție { Pr. Anastase Popescu Cons. Ref. secția economică
Pr. V. Andreescu Constanța
Pr. M. Buric Constanța
Pr. C. Pâslaru Constanța

SUMARUL :

1. Intregului nostru cler și popor
b necredincios din Eparhia C-ței *de P.S. Episcop Chesarie Păunescu*
2. Hristos a înviat *de Pr. Gh. Georgescu - Ionică*
3. Sf. cărți de slujbă ca izvor al
predicii *de Pr. Gh. Georgescu - Ionică*
4. Înfrățește-ne lisuse *de C. M.*
5. Dela catedră la altar și pe ogor *de Pr. I. Negoită*
6. Teognoziază isihastă este pe linia
teognoziei ortodoxe? *de Pr. I. Frăsineanu*
7. Antiteze în jurul Crucii *de Pr. C. Pâslaru*
8. Crucea Roșie *de Pr. Gh. E. Gheorghiu*
9. Figuri de eroi din războiul sfânt *de Pr. Gh. Georgescu - Ionică*
10. Martirul Voevodal al Brâncove-
nilor *de Alex. Marin*
11. Paștile *de Pr. Gh. Georgescu - Ionică*
12. Caleidoscop cultural *de Dr. Ion Dinu*
13. Prezentări de cărți *de Pr. Al. Z. Ionescu Călărăși -
Ialomița, Pr. Gh. I. Brătășanu -
Măgura - Ialomița, Pr. Simion Pă-
trașcu - Orezu - Ialomița.*
14. Culegeri din reviste și ziare . . .
15. Activitatea misionară în Eparhie *de G. G.*
16. Constatări făcute de organele
eparhiale de control cu privire
la predarea învățământului în
școlile primare
17. Cronica externă *de Econ. Corneliu Grumăzescu,
Prof. Secundar - Bâtlad*
18. Circulări
19. Recomandări de cărți

ceace ai vorbit și învățat transplantezi în sufletele tuturor și-al tău propriu.

Vine să facă verificarea și nu ne'ndoim că theoreticianul de pân'acum al tinerelor vlăstare ce trebuiau să meargă să slujească și să are țelina ogoarelor duhovnicești va fi pildă de slujbă în fața Altarului și pildă de aprig biruitor în lupta ce se duce pe teren atât în timpul semănatului cât și al secerișului.

Suntem siguri de acest lucru gândindu-ne la:
Catedră că-i domeniu de știință; cultură și predare.

Altar - sfânt loc de slujbă, jertfă și închinăciune.

Ogor - teren de luptă, muncă și lumină, și cu aceste puteri vine P. S. Sa în mijlocul turmei sale.

N'aș îndrăsni să fac asemănări prea alegorice dar par'că s cele trei componente ale ființei omenești:

Catedră-minte; *Altar-suflet și Ogor-trup*, toate trei împlinindu-se de minune una pe alta spre a ne da o ființă întregă.

Iar în timpurile de azi vom putea spune:

Catedra — marele stat major — unde sunt toate planurile de luptă, toate ideile și toate părerile: sinteza științifică a artei războiului;

Altar — arsenalul — unde se dă putere armelor de luptă, sufletul și nădejdea în eficacitatea lor: sinteza siguranței în puterea și tăria lor.

Ogor — teatrul de operațiuni pe care ideile, planurile și puterea de luptă căpătate dela marele stat major și dela arsenal, dela Catedră și dela Altar, se verifică și acestea's armele cu care ne asigură câștigarea biruinței P. S. Sa Episcopul nostru Chesarie.

Minte luminată la Catedră, suflet ce se va 'ncălzi la Altar și cari împreună vor pași pe terenul de luptă—Ogorul lui Hristos.

Dumnezeu să vă ajute Prea Sfințite Stăpâne!

«Respectați măsurile de apărare pasivă»

Teognozia isihastă este pe linia teognoziei ortodoxe?*)

de Pr. I. Frăsineanu - Buzău

Antropologia (ortodoxă și catolică)

Am văzut cum divinitatea se înclină spre om, se apropie de el, i se face cunoscută. Să vedem acum, cum omul se poate înălța spre divinitate, cum poate deveni receptacol al acestei energii, grații, cari coboară din divinitate, spre el. Structura intimă a sufletului uman aruncă o lumină deosebită asupra capacității teognozice a omului. Deaceia trebuie să fie privite cu atenție.

Toți teologii ortodocși începând din sec. II¹⁾ au relatat, și repetat istoria dramatică a omului născut în fericire, — acea „Athanasia“ care decurge din filiația divină, — mort prin păcat, reînviind prin grație și unit prin Duhul Sfânt, în sânul lui Hristos—Logos — ca Lumina trinitară. Astfel, totul se acordă pentru a proclama că, făcut după chipul și asemănarea (omiosis) lui Dumnezeu, Adam ar fi trebuit să fie părtaș mării, prin însuș dreptul de naștere. Altfel zis, supranaturalul ar fi fost adevărata natură a omului în paradisul terestru. Acest om, creat liber și nemuritor, în stare de perfecțiune progresivă sau dinamică, astfel plasat în viitor, era centrul universului, un microcosm, aparținând deodată, prin însăși compoziția sa, și lumii inteligibile și lumii sensibile. Organ, iar nu instrument pasiv al voinții Creatorului, Adam avea o misiune de îndeplinit. Din prima sa zi, Dumnezeu i-a designat ca scop, după cum spune Sf. Irineu, „absorbirea cărnii de către spirit“. Căci astfel trebuia să fie scopul a orice sensibil, destinat să se schimbe în inteligibil.²⁾

Omul fiind conceput cu o natură care are afinități spirituale ca divinitate și, deci un scop supranatural, este stabilit dintru început, în această comunitate strânsă cu divinitate, pe care Sf. Irineu o numește „Kinonia“ și pe care generațiile patristice

*) Urmare la No. 1—3 | 1944.

1) Inceputul îl face Sf. Irineu.

2) Borodine, art. cit p 21 sg.: „În acest plan al creațiunii este înserată ideea despre „ologos“, im gine perfectă a Tatălui și imprimare a g'oriei sale, principiu al ordinii casnice «tipos» ideea al creaturii inteligente. Deaceia după Sf. Atanasie, continuat și de capadocieni și de Sf. Maxim Mărturisitorul, „nus“, acest ochi al sufletului, este conceput ca „loghicos“ adică conform cu gândirea creatoare, cu cuvântul (logos) proferat de Dumnezeu Tatăl. Căci ceea ce Dumnezeu se îndeplinește prin «logos» și se desăvârșește prin „pnevna“, „De aci posibilitățile de a transcende sensibilul în inteligibil“.

următoare o vor confirma cu toată autoritatea lor și cu toată forța convingerii lor nesdruncabile: omul e, prin adopțiune, fiu al „luminii divine“.

Marele dialectician al misticii bizantine, din sec. VI, Sf. Maxim Mărturisitorul, pune o pecete personală foarte deosebită asupra teoriei acelor „logi“, teorie embrionară la Sf. Atanasie și pe care el și-a însușit-o. Trihotonist ca toți păriații greci, care disting în om, corpul, sufletul și spiritul, Sf. Maxim consideră pe „nus“, — care este *spiritus* augustinian *mens* sau mai bine *apex mentis* al medievalilor, omul interior al lui Eckart și Tauler pe acest cap al sufletului intelectual, îl consideră ca deiform — cum zice catolicii — în chip natural: 1) una demn receptacol al divinului. Astfel sufletul uman este ridicat la o splendoare și o înălțime unică, pe scara ființelor create. 2)

Acest microcosm uman se bucură de o demnitate excepțională și dacă s'a recunoscut mereu preeminența spirituală a naturii angelice, ca mai apropiată de sursa divină cu o puritate mai accentuată și mai luminată de razele mării dumnezești, totuși în univers, locul naturii angelice este inferior ca importanță locului pe care-l ocupă natura umană, microcosmul, întrucât prin Intruparea Mântuitorului, care n'a luat trup îngeresc ci omenesc, natura umană este îmbrăcată cu a așa splendoare și mărire, iar, prin ipostatica unire, s'a divinizat. 3)

Mulți sfinți părinți, având în vedere acest fapt, nu ezită să numească pe om „Dumnezeul creat“, în toată puterea cuvântului, fără atenuări.

Omul este, cum zice Bulgakoff o adevărată „Impostasă terestră a lui Dumnezeu“; după Sf. Maxim, o ipostasă a cuvântului „prin care toate s'au făcut“. Într'adevăr, după cum Cosmosul acoperă Logosul, ca un veștmânt, tot așa trupul îmbracă sufletul uman. Spiritul omului este chipul lui Dumnezeu, al lui Dumnezeu, care se relevă în lume, prin puterile sau Energiile sale. Iată de ce, prin cunoașterea omului se ajunge la prima cunoaștere — deși incompletă — a modelului său necreat 4)

1) Borodine, art. cit. pag. 22.

2) Antropologia este, apoi, în strânsă legătură și cu cosmogonia. Universal, ideal în esența sa, div n prin energia care se intrupează în el, nu e nici simplu, nici imuabil, cum este singur Dumnezeu. El se compune din două lumi: inteligibilă — îngerii și sufletele umane — și sensibilă, această din urmă este făcută din patru elemente în lupta perpetuă. De unde neînțelegerea schimbare a lucrurilor. Deși cu aparență înșelătoare, din cauza mobilității însăși, lumea sensibilă, voită de Creator, există real și păstrează, prin intermediul celeilalte, un contact permanent cu principiul său, Logosul. Legătura care o unește cu lumea inteligibilă, și carei semn vizibil este omul, creatura sensibilă și rațională, tot odată, loc de întâlnire al tuturor energiilor întrupate în sensibil. (Cf Borodine, op. citat. pag. 23 iară dar ce loc ocupă omul în concepția cosmogonică.

3) Sf. Ioan Damaschin (în despre icoane, conv. III, cap. 26 și Sf. Apostol Pavel (în ebrlei, II 16) arată cum omul, iar nu îngerii, s'a bucurat de ipostatica unire.

4) Borodine, art. c. p. 24.

Pentru aceasta privirea mai de aproape a sufletului omenesc, cum este conceput în ortodoxie și în celelalte confesiuni se impune, întrucât nu atât prin complexul uman — trup și suflet — cât mai ales prin partea superioară a acestui complex, sufletul, putem să ne dăm seama de analogiile și contingentele ce le avem cu divinitatea și putem stabili mai ușor, dacă e posibil să avem puncte de contact de așa manieră, încât acelaș curent divin, să poată străbate și prin firile spirituale ale umanității.

* * *

În acest punct, vom observa că teologia ortodoxă, răsăriteană, a insistat mai mult decât teologia apuseană asupra chipului lui Dumnezeu, imprimat în sufletul omenesc. Teologia ortodoxă vede în om adevăratul chip al lui Dumnezeu, al Dumnezeului trinitar, reprezentat prin cele trei facultăți sufletești. Deci, pe câtă vreme ortodoxia susține această imagine reală a Divinității în umanitate, în teologia apuseană — în augustinism și tonism — domină ideea de analogie, de îndepărtată asemănare.

O chestiune nouă se pune acum: dacă într-adevăr sufletul uman reflectă în sine divinitatea, dacă este chipul real al Trinității și dacă, prin el, omul ia contact cu cerurile, nu cumva această a fost numai înainte de cădere, iar după această dată, orice posibilitate de viziune cerească este exclusă sau, în tot cazul, mult diminuată ?

De aci nevoia de a spune câteva cuvinte despre starea paradisiacă a omului și gradul căderii sale, precum și despre starea nouă în care a fost pus prin răscumpărarea adusă de Mântuitorul.

* * *

Misiunea lui Adam era deplină realizare a planului providențial al economiei divine. Asumându-și pe pământ rolul Logosului, substituindu-i-se într'un fel, omul trebuia să armonizeze toate diversitățile creației în devenire, ale creației continuată și desăvârșită de el. Astfel omul avea un drum cu perspective nelimitate, pe care trebuia să-l urmeze și astfel, păstrându-și umanitatea sa integrală, trebuia să ajungă, prin virtute și luminată înțelegere, la spiritualizarea a tot ce există. Transformând pământul în paradis, făcându-se una cu Cerul, unindu-se cu Divinitatea însăși, într'o unire deplină și făcându-i-se asemănător în toate, afară de natură, omul era sortit spre divinizare.

O metamorfoză supusă întru totul acțiunii harismatice a Sfântului Duh. ¹⁾

1) Sf. Maxim zice în această privință: Olos men antropos menon Kata psikin ke soma dia tin fisin ke olos ghenomenos Theos kata psikin ke soma dia tin harin. (Ambigua XXVIII, 64). Ap. d. borodiue, art. cit. p. 26.

Pentru atingerea acestui scop supranatural, dar care era legat de natură umană, i se puseseră omului la îndemână mijloace a tot puternice, pentru ca viața lui perfectă să fie o adevărată mărire a lui Dumnezeu. Avea, astfel, daruri înăscute, care țâșneau spontan și natural din ființa sa, din voința și inteligența sa.

Avea dorul immanent de perfecțiune; avea ca să zicem așa, o știință infuză a luminii divine. Nici o patimă nu turbura, în Eden, spiritalul uman, stăpân pe toate facultățile sale și pururea îndreptat, ca un ac magnetic spre Dumnezeu. Nimic nu turbură unda limpede, cristalină, în care se oglindea Mărirea divină, în toată splendoarea sa.. Era asupra zilei fără sfârșit, a „Luminei fără apus“.)

În această stare, desigur, capacitatea omului de viziune a lui Dumnezeu, de apropiere de El, apare destul de apreciabilă.

Însă omul, fiind dotat cu deplină libertate de alegere, fără de care n'ar fi fost decât un sclav josnic, căzu, fiindcă preferă zadarnica iubire de sine, adevăratei iubiri de Dumnezeu. De bună voie, prin orgoliu și poftă, turburat mai întâi de falsă știință a binelui și a răului, omul se cufundă în noaptea neștiinței. Neascultarea lui Adam²⁾ fu o cădere imediată în viața simțurilor și, prin ea, în moarte.

Asupra căderii lui Adam și a consecințelor sale trebuie să mai insistăm puțin.

* * *

Chiar în motivația căderii primului om găsim unele diferențe (între noi și alții). Fer. Augustin spune în chip expres că „omul a optat pentru avara posesiune a bunurilor sale private“, totul fiind astfel declenșat de acest act prevaricator. Deci un caracter mai mult jurist. Teologia ortodoxă, însă, insistă mai mult asupra caracterului intelectual al greșălei sau amărtia, tot răul venind din necunoștința agnia, deoarece acel nus, „acel ochiu al înțelegerii“,³⁾ a încetat de a mai fi un regulator perfect. Iată deci ruptura echilibrului interior, dezorganizarea întregului edificiu sufletec.

1) Cf. Borodine. art. cit. pag. 26.

2) Pe strămoșul nostru Adam, unii îl numesc foarte expresiv; „Germens viu, care poartă în sine tot viitorul rasei noastre“.

3) Dacă teologia greacă (ortodoxă) pune atât preț pe nus, este din faptul că unii teologi, ca Grigore de Nissa, văd demnitatea omului în inteligența sa, care e o imagine sau un reflex al inteligenței divine. Deci partea divină a omului. Această inteligență este însă supraratională. Concepția această intelectualistă, pe care o găsim la Sf. Grigore de Nissa (cf. de imagine, XI, c. 164) o găsim și la Sf. Maxim și la toți teologii bizantini. Ori omul, pierzând acest îndreptar, printr-o mișcare de atracție, către falsă știință, către falsul bine, căzu într-o eroare de judecată, care este însă mărturia unei pretenții sensibile, deoarece s'a distrus natura divină primitivă.

Consecințele acestei căderi fură infinit de dureroase. Pentru trup, mai întâi, condamnat la concupiscentă ¹⁾ și, prin ea, la infirmitate, la stricăciune și la disoluție Pentru suflet, apoi, lipsit de seva sa naturală, sdruncinat până în adâncurile sale, și într'un fel desagregat aproape. *Voința*, nu coruptă și sdrobită ca în augustinism, însă deturnată, falsificată în toate resorturile sale, *Inteligența* mai ales, când-va o putere regală de lumină, acum legată de iluzii, și dominată de tirania irascibilului și a concupiscibilului, adică de părțile inferioare ale sufletului omenesc. În fine, ca ultimă și fatală urmare a păcatului lui Adam, macrocosmosul întreg, rănit împreună cu șeful său, omul, întreaga creatură chemată să laude pe Domnul în cântări de bucurie acum e condamnată să sufere și să geamă — de durere — până la sfârșitul timpurilor. Iată tabloul imensei dezolări, în care tonurile sumbre acopăr și sting deodată-radioasa claritate a aurorei terestre ²⁾ în care Adam a apărut în starea sa de inocență.

Și în privința consecințelor acestei căderi putem stabili unele concepții diferite. Ca și ortodoxismul și catolicismul, prin pana fericitului Augustin ne înfățișează tabloul, cu sumbră colaratură, al căderii lui Adam. Inșă acest prim Adam, în stare de inocență — așa numită — preternaturală, este înainte de toate o creatură scoasă din neant, un neant care nu-i ca în neoplatonism: absență sau vid metafizic, ci în ochii fericitului Augustin — ca reminiscență maniheică, acest neant are un caracter deficient, ca să zicem așa, pozitiv, e ca o predispoziție pentru imperfecțiune, dacă nu chiar pentru păcat.

E. Gilson ³⁾ exprimă această tendință net, cum obișnuște el, zicând că după Augustin, există în creatură un fel de lipsă originală din care se naște nevoia de a se schimba (d'après Augustin, il Ya dans la créature une sorte de manque originel qui engendre le besoin de changer). Or, nevoia de a se „schimba“ — vom adăuga noi — implică în chip necesar o idee de decădere, pentrucă beatitudinea lui Adam și a Evei nu putea să se

1) Doctrina despre concupiscentă e cam flotantă atât în teologia greacă cât și în augustinism, unde se discută mult dacă concupiscenta este rădăcina păcatului sau consecința lui. (cf. J. Kors) *Le péché originel d'après S. Thomas* (Bibl Thom. II Le Saudchoir. 1932; E. Portalé; S Augustin. art. în Dict De Théol Kath. t. I) Apud Borodine, art. cit pag. 27, nr. 1.

2) Cf. Borodine art. cit. pag. 27 et passim.

3) Etienne Gilson e unul din cei pro'unzi cunoscători ai tomismului deci și ai augustinismului din care și trage seva tomismul — și al filozofiei medievale în genere. Cităm câteva lucrări ale lui: *La liberté, chez Descartes et la Théologie* Paris (Alcan) 1913; *Etude de Philosophie médiévale* Strasbourg 1921; *la philosophie o moyen age*, Paris (Payot) 1922; și în deosebi *le thomisme* (Paris j. Vrin) 1923. În fine studii asupra lui Bonaventura, Augustin etc.

desvolte, fiind statică; aceasta contra dinamismului stării paradisiace, cum este conceput în teologia greacă, ortodoxă ¹⁾.

În plus, starea de „dreptate“ în care se găseau strămoșii noștri în paradis, nu le era, propriu vorbind, naturală în sistemul augustinian: era un donum superadditum, un privilegiu gratuit al lui Dumnezeu și nu însăși puternica rădăcină a ființelor. Diferența nu este mică desigur. Ceace pentru Augustin „doctorul grației“ apare ca o pură liberalitate, dărnicie din partea lui Dumnezeu, va fi pentru Sf. Maxim, și tradiția pe care el o reprezintă, voință cea mai profundă a Creatorului.

Căci Dumnezeu dorește să se regăsească în (fiecare) om, creat nemuritor; prin suflarea sa și întipărit cu efigia sa, cu chipul său. Imaginea divină, numai virtuală în suflet, reflex îndepărtat, după augustinism, este copie ideală la greci, la ortodocși, încrustată în adâncul țesutului uman ²⁾.

Intr'un caz, deci, omul, după păcatul original se reîntoarce deadreptul sub starea sa naturală (sub stratus naturae) pe care și-o reprezintă, dealtfel, destul de vag, fiind lipsit numai de ceea ce i s'a acordat pe deasupra. În celălalt caz, el pierde natura sa adevărată, dreptul său de întâietate și adopțiune divină, care erau ca un început al îndumnezeirii omului, prin această rană deschisă în corpul creațiunii, omul, fiind lipsit de viața de mărire care i se dăduse, devine componentă din acest cosmos pe care el îl governa odată pentru fericirea sa care se slăbăvește, se desagregă după aceea. Neamul lui Adam, dacă nu cade mai jos, cade mai de sus și târăște cu el universul întreg în prăpastie ³⁾.

În această stare precară, care mai este capacitatea omului de a sesiza divinul, de a avea viziunea lui Dumnezeu? Desigur această capacitate se micșorase și această viziune se întunecase

1) Ceeace se poate observa dela Sf. Irineu, până la Sf. Maxim și chiar de aci înainte în dezvoltarea acestei teologii.

2) Se știe că punctul de vedere augustinian este că Dumnezeu nu dătoarește nimic creaturii sale, chiar nemurirea primului om, constând în a nu trebui, iar nu în a nu putea, muri, iar starea de dreptate și acel amor imperurbatus al lui Adam nu aparțineau naturii proprii a omului, care natură rămâne o enigmă. Toma d'Aquino modifică puțin acest punct, arătând că există o esență incoruptibilă a naturii umane (cf. Saint Thomas d'Aquino par Etienne Gilson Paris, Gab Ida 1930, cap III, col les moralistes chretiens: Le bien et le mal, unde binele e conceput ca un aspect al ființei umane, iar nu ca o apariție dintr'o speculație sau dintr'un sistem de lucruri, vezi o. c. p. 96 Sg.) Trebuie să mai adăugăm că, după concepția acestui doctor angelicus, prin păcatul original s'a pierdut nu numai dăruirile supra-aturale, ci omul a fost rănit până și în *naturalibus*. Totuși pe când în augustinism se vorbește de o veritabilă corupție a naturii, în tomism mai subzistă principiile esențiale ale naturii umane. Teologia ortodoxă, însă nu socotește nimic ca un donum superadditum, ci acea nemurire, atanasică, era legată de natura umană, era, cum zice Sf. Ioan Damaschinul, natura adevărată a omului. Deaceea, numai întruparea Domnului putea să creeze din nou, printr'o minune fără seamăn, divinitatea ideală a neamului nostru, dându-i nemurirea care-i era naturală. (S. Borodine, art. c. p. 29, nr. 1.)

3). Borodine art. cit. pag. 30.

Deaceea, primind faptul consumat, îndeplinit, anume de căderea ființei umane ¹⁾, teologia patristică ortodoxă nu va avea decât o nostalgie, decât o preocupare: nu numai să refacă din oglinda deformată, oglinda fidelă, ci încă să ducă la bunul său sfârșit opera întreruptă, înainte de a fi început ²⁾. Adică să reînsuflească mai întâi, sub imboldul Duhului Sfânt, „asemănarea“ care a fost ștearsă, apoi să cufunde lumea transfigurată în valurile de glorie divină, or, pentru această operă de restaurare a umanității trebuia ca acțiunea Dumnezeului întrupat să preceadă pe cea a omului, redându-i viața veșnică, comunicându-i puterea de îndumnezeire prin duhul, care slințește și înalță, dintr'odată în sânurile Tatălui.

De aci nevoia de a privi puțin și concepția soteriologică o ortoxiei, ca să ne putem da seama în ce grad s'a refăcut amul paradisiac și capacitatea lui teognozică.

Antiteze în jurul Crucii

de Pr. C. Pâslaru

Săptămâna Sfințelor Patimi și săptămâna Luminață împreunate într'un întreg, ne dau posibilitatea să putem vedea în prelungire, timpul în care s'au întâlnit cele mai mari contraste. Omului care cugetă și simte, aceluia care vede pe Iisus și minunile Sale, Evanghelia și perspectivele ei, răstignite toate pe cruce în persoana Autorului și Izbăvitorului lumii, pentru ca să învieze cu Biruitorul în biruință veșnică, aceluia îi trec pe dinaintea ochilor, crima și extazul, vânzarea și remușcarea, părăsirea și căutarea, justiția și fărădelegea, răutatea și erlarea, moartea și Invierea, omul și Dumnezeu. Și după cum la un film de cinematograf ai și posibilitatea vederei prin care poți să cetești până

1). În trecut am arătat cum căderea omului, în sistemul augustinian este prevăzută, e ca și dorită, deoarece Intruparea este necesită de ea, inutilă fără ea. Este o felix culpa, ceace n'a fost niciodată pentru biserica orientului, unde numai răstignirea este necesită de păcatul original, pe când, după Sf. Maxim și alții, întruparea ar fi avut loc în orice caz. Am vorbit ceva mai sus despre starea dinamică a omului paradisiac în ortodoxie, contrar concepției statice din augustinism (recte catolicism).

2) Borodine art. c. pag 31. Sf. Simion noul teolog, discursul despre cel ce cred că posedă inconștient pe Sf. Duh în Hausterr: la methode de d'orgison heesichaste odentalia Cristiana nr. 36 pag. 173—179.

dincolo de ecran, astfel și aici, toate icoanele filmate de Sfânta Evanghelie, sunt însoțite de lumina puterii Divine, ca și'n pătrunderile de fulger, deschid firamentul cerurilor și retrag perdeaua de pe ecranul nemărginirii, pentru ca omul care primește și nu respinge Grația Divină, să poată ceti în toate rosturile muritorilor și în slava lui Dumnezeu și să poată vedea ca în oglindă și gâcitură cum el, ca ființă trecătoare pe pământ, poate fi nemuritor.

O fărâmitură de gândire sănătoasă aruncată asupra acestui timp de două săptămâni, în care se îngrămădesc și se amestecă în direcții și cu proporții diametral opuse: durerea calvarului și bucuria Invie-rei, jâcnicia trădării și seninătatea biruinței, omul deoparte văzut cu toate defectele și calitățile sale și Dumnezeu de altă parte, în ele în toată splendoarea și puterea Sa, ne poate reda mai clar ideea ce m'a îndemnat să mă așez cu articolul de față sub Crucea lui Iisus. de unde se pot vedea în toată limpezimea, toate contrastele și antitezele întâlnite în lumea noastră pământească și între aceasta și Dumnezeu.

Contrastele acestea le putem afla, nu numai între lumea propoveduită de Iisus și între cea reală, sau numai între două persoane, ci chiar în interiorul unuia și aceluiaș lucru. ori înlăuntrul aceleiaș persoane.

Irod gâdea despre Mântuitorul ca despre un vrăjitor, dar îl îmbracă ca pe un împărat. Pilat căuta adevărul, dar stând în fața adevărului întrebă: Ce este adevărul?». Ana, Caiafa și întreg sinedriu așteptau un Mesia, dar când L-au văzut, Caiafa și-a rupt hainele în semn de durere. Sinedriul intenționa să judece pe Iisus după legea lui Moisi, pentru călcarea acestei legi, dar judecându-l a pierdut din vedere tocmai această lege. Procesul intentat lui Iisus insinua motive religioase, dar se baza pe motive politice. Pilat L-a judecat pe Iisus pentru motive politice, dar aceste motive nu existau în realitate, pentru el și neamul roman, ci numai pentru iudei, dar Pilat nu putea să-L judece după legea lor, și totuși el L-a dat morții.

O privire asupra cazurilor lui Iuda și a lui Petru

va deschide ideii ce o urmărim și alte orizonturi.

Iuda Iscarioteanul acela ce l-a vândut pe Hristos, face în teologia creștină obiectul unor cercetări, a unor controverse și chiar a unor înfățișări ce rămân încă în domeniul tănuirilor. Hristos, trebuia să fie vândut, ca să se împlinească Scriptura, și pentru aceasta e de neînlăturat că trebuia să fie cineva și vânzător, indiferent cine ar fi fost acela; dar trebuia să fie, să existe un vânzător. Dar de ce acela, a fost tocmai unul din cei doisprezece, și de ce, după ce a auzit și cunoștea învățătura vieței de veci, și mai ales după ce a fost preînșliințat de învățătorul său despre actul trădărei, nu l-a putut înlătura?

Unii din cei ce s'au ocupat cu această problemă, fac din Iuda un trădător ordinar, alții un erou, un predestinat, un martir, o victimă. Unii acuză, alții justifică actul trădărei, dar care este adevărul? Acuzația, justificarea, o cale de mijloc, sau o taină — un secret ce stăpânește peste tot? E adevărat că Sfintele Evanghelii ni-l înfățișază pe Iuda, ca un caracter josnic, scârbos lacom și fur. Un vlstiernic plin numai de sine și de interese și dornic să și adune în vistierie mereu, alte ambițiuni, alte deșertăciuni și alt capital. În casa fariseului, când Hristos a fost uns de o femeie cu mir de nard de mult preț, Iuda și-a arătat atât caracterul cât și necredința și gândul cel rău, în care de bună seamă că se cuprindea și sămânța hotărârei de a-și vinde pe învățătorul Sf. Evanghelie ne spune că atunci când Iuda a întins mâna cu Domnul înblid, «a intrat într'ânsul satana» I. 13/27. Dar cu mult înainte de aceasta și anume când Iisus pregătea pe ucenicii Săi pentru cele viitoare și le vorbea despre pâinea cea vie, care s'a pogorât din cer, și pe care cel ce va mânca-o va fi viu în veac, a zis ucenicilor Săi: «Ci sunt unii din voi care nu cred. Că știind întru început Iisus, cari sunt cei ce nu cred, și care este acela ce vrea să-L vândă pre El», de aceea a spus El: «Au nu Eu v-am ales pe voi cei doisprezece, și unul din voi diavol este?» Ioan 6/64 și 70. Atunci de ce l-a ales Domnul pe Iuda și de ce l-a îngăduit între a-

postoli? Și dacă l-a îngăduit, de ce nu l-a întărit și de ce nu l-a ferit de această teribilă cădere? La aceste întrebări, acentul răspunsului poate cădea pe—libertatea voinței omului—pe care Dumnezeu nu-l obligă la bine în sensul unei constrângeri, dar nici nu-i interzice răul sau abaterea, tocmai pentru ca să i se dea omului posibilitatea—meritului—, care n'ar fi posibil în cazul unei constrângeri, sau interziceri. Răspunsul acesta se împacă și cere cu necesitate Pronia și Grația Divină. La întrebările de mai sus însă, trebuie să admitem că noi oamenii nu putem cunoaște până în cele mai mici amănunte — planul purtării de grije și cel al mântuirii noastre știut și urmărit fără întrerupere numai de Dumnezeu —. Apostolii nu erau complet încredințați de Dumnezeirea lui Iisus, dovadă este faptul că chiar Domnul vorbește despre necredința unora din ei și faptul că de câte ori le vorbea El despre moartea și învierea Sa, ei nu-l înțelegeau și nu-l credea. Ba mai mult încă, chiar după ce a înviat Iisus și mironostșele le-a vestit lor aceasta, ei încă n'au crezut. Și dacă n'au crezut ei, după înviere, cu atât mai mult înainte de Patimi, îndoiala și necredința lui Iuda putea să fie mai mari, iar voința de a rezista ispitei, mai slabă. Iuda era liber s-o facă, sau să n-o facă. În el se dădea apriga lupă a întunericului asupra luminei. Satana, care îl ispitise pe Iisus înainte de începerea activității Sale, fierbea acum de mânie. Iadul își mobilizase acum toate forțele. În calea lui Iuda s'au aruncat arginții, s'a prelungit surâsul arhierilor și descătușarea din chinurile gândurilor în care se muncă acest om, pregătindu-l spre cădere. Satana dorea acum să-l învingă pe Iisus prin Iuda. Iuda nu l-a putut înfrunța pe diavol, cum l-a înfrunțat Hristos în pustie. Atât a putut face satana, că l-a biruit pe Iuda, dar prin acesta nu l-a biruit și pe Hristos, căci El a înviat din morți, și scuturând iadul, pe morții din iad i-a ridicat. După ce însă l-a sărutat pe Domnul și a săvârșit păcatul, s'a trezit în Iuda conștiința și muștrarea. Acum aștepta să nu se mai judece procesul, aștepta poate să-l înșele și pe

Caiafa și chiar întreg sinedriu, sau în orice caz o schimbare a situației, dar aceasta nu mai stătea în puterea sa și Patimele au avut loc. Remușcarea lua acum proporții colosale, totul se năruia în calea Iudii și sufletul l se sfârșea de durere, dar duhul satanei în hora căruia singur se prinsese, nu l-a mai lăsat să se întoarcă la Cel Vândut, nu i-a mai dat lacrimi să plângă, nu i-a mai lăsat — pocăința —. Numai pocăința l-ar fi salvat și numai ea poate mântui pe omul căzut. După cuvântul rostit la Matei 12/32, credem că și păcatul lui Iuda împotriva Fiului lui Dumnezeu, s'ar fi ertat dacă el ar fi apucat calea adevăratei căințe.

După ce Mântuitorul a vestit vânzarea și patimele Sale, s'a adresat lui Petru zicându-i: «Simone, Simone, iată satana v'a cerut pe voi ca să vă ceară ca grâu', iar Eu m'am rugat pentru tine, ca să nu piară credința ta». Dar Petru promite: că, chiar toți dacă se vor lepăda, el este gata să meargă și în temniță și la moarte cu Hristos, lucru la care i se răspunde, că nu va cânta cocoșul, până ce de trei ori se va lepăda de Invățătorul Său. Vedem apoi pe Iisus cu ucenicii Săi în grădina Ghetsiman. Vedem ucenicii biruiți de somn, în trei rânduri. Vedem pe Iuda cu ostașii arhierilor înarmați cu săbii și toiege. Ne putem imagina pericolul în care se afla Iisus și toți adepții Săi, față de îndârjirea și aprinderea potențailor zilei, dar cu toate acestea îl vedem pe Petru că scoate — sabia — și taie urechea lui Malh. Curaj, hotărâre, eroism, uitare de sine și credință desăvârșită către Invățătorul, cătră Acela căruia se promisese hotărât, Cine șar fi putut închipui, că atunci când a cântat cocoșul Petru se lepădase de Hristos și încă cu jurământ, că nu știe pe omul acela? Sărman Apostol! În clipele acelea grele, orbit de fiorii amenințării și și asurzit de gălăgia slugilor, de înțepătura jurământului său și războiul ce se dădea înlăuntrul său între slăbiciune și virtute, n-a mai auzit cântecul cocoșilor. Dar când l a auzit, și-a adus aminte de cuvintele Domnului și a plâns cu amar. Nu se deslipea însă de poartă. Vroia să nu piardă nimic din cele ce aveau

să se întâmple. Slăbiciunea și teama de pericol l-ar fi îndemnat să fugă, să se depărteze, să se știe în siguranță, iar amintirea promisiunii și virtutea îl țineau lângă Acela căruia, el îi spusese: «Doamne de la tine unde ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții de veci, și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristosul Fiul lui Dumnezeu celui viu». Mustrarea cugețutului, lacrimile lui amare și lupta ce se dădea înăuntrul său, nu l-au lăsat să cadă pentru totdeauna, ci au născut în el căința, căința cea adevărată și dorința de nestrămutat de a fi până la capăt cu Iisus. Slăbiciunea îl îndemna să fugă de lângă focul la care se încălzeau slugile, dar conștiința îi aprindea în suflet căința cea adevărată. Era acum definitiv hotărât s-o rupă cu trecutul, să șteargă actul lepădării, să nu se mai întoarcă spre el decât cu scârbă și să nu se mai despartă de Hristos. Numai unul singur cunoștea proporțiile gigantice ale procesului psihologic, ce se mistuia în vâlvătaia focului din inima lui Petru. Numai unul singur gusta din amărăciunea lacrimilor lui. Numai unul singur îi simțea durerea și numai acela se ruga Tatălui să nu se împruțineze și să nu piară credința lui Petru. Și acela era Hristos. El știa că Petru, cu sufletul nu părăsise niciodată pe Invățătorul său, ci doar numai cu gura se lepădase de El. Și mai știa, că chiar numai pentru acest păcat, care în comparație cu al lui Iuda era aproape disparent, Petru își gusta acum clipă cu clipă amarul. De aceea după Înviere, ca și cum i-ar fi spus că știe despre acestea toate, îl întrebă Iisus: Mă iubești Petre? Iar Petru deplin încredințat că Domnul are cunoștință despre acest lucru, li răspunde: «Da Doamne! Tu știi că Te iubesc!» Calitatea cea mai de seamă a lui Petru și ca să zicem mai bine — meritul său — este că și-a recunoscut îndată păcatul și s-a căit cu amar. Credința, căința și atașamentul lui Petru către Invățătorul, stău sub piatra din capul unghiului, pe care și-a clădit Hristos Biserica Sa, ca nici porțile iadului să n-o mai biruiască. Cât de superior poate să fie omul acela, care își recunoaște pe dată slăbiciunea și păcatul și caută să se îndrepte!

Istoria faptelor din aceste două săptămâni lasă să treacă defilând pe dinaintea noastră: împietrirea lui Iuda, căioța lui Petru, somnul din Ghetsimani și veghea lui Iisus; împrăștierea celor zece și urmarea lui Petru; tâlharul din dreapta și tâlharul din stânga, cum unul în aceeași osândă fiind, condamnă și cum celălalt se roagă; apoi; Moartea și Învierea; durerea patimilor și bucuria învierii; hlamida și giulgiul; scui-pirea și aloiul; cununa de spini și năfrana Veronicăi; femeile și grădinarul; Custodia și învierea; călătoria spre Emaus și Hristos necunoscut; palmele lui Iisus și Toma și... și un șir infinit de cuvinte, fapte, oameni și înlănțuiri, ce s-ar părea că au alt scop și altă țință și că mereu se contrazic și se divid, dar care cu toată această divergență, sau contrazicere re-lă ori părută, se împreună în întunerecul lumii, ca să deschidă prin Hristos poarta Sfintei Evanghelii, în care e strânsă toată lumina mântuirii noastre. După ce au văzut pe Mântuitorul după înviere și mai ales după ce au fost întăriți cu Duhul Sfânt, Sfinții Apostoli au fost cei dintâi dintre oameni, care s'au pus în slujba luminei sfinte, depozitate în Evanghelie. După aceștia au urmat în această cale Episcopii și Preoții.

Hristos S'a adus pe sine jertfă odată pentru totdeauna, atunci când a fost răstignit pe cruce și junghiat în coastă de către răstignitorii Săi, făcând aceasta pentru mântuirea neamului omenesc. Dar încă din ajunul acestei zile, a poruncit Apostolilor Săi zicând: «aceasta să o faceți întru pomenirea Mea», dându-se ucenicilor Săi ca să L jertfească. Și de atunci și până la sfârșitul lumii, ucenicii Lui, vor repeta mereu jertfa cea necrută. În Vinea Patimilor jertfindu-se pe sine de bună voie, atunci, l-au junghiat păgânii Acuma însă, în dimineața zilei de Înviere și de câte ori săvârșim Sf. Liturghie, îl junghie preoții pe Iisus din Sfântul Agneț în Taina Sfintei Euharistii. Acolo junghiindu-l, păgânii iudovi nu s'au cutremurat, pentru că nu aveau conștiința Dumnezeirei lui Iisus; aicea însă, noi preoții trebuie să credem și să ne cutremurăm când îl jertfim pe Hristos Domnul și Mântuitorul nostru. Chiar

numai faptul că Iisus ne-a ales numai pe noi preoții, dintre oameni, ca să-L jertfim în sfânta Taină, trebuie să ne cutremure. La mare demnitate suntem chemați și mare importanță ni s'a dat! Să cugetăm numai la aceea, că dacă ar înceta odată preoția, ar înceta și Taina Sfintei Euharistii. Hristos totuș ar exista, ar exista pretutindenii, dar nu în Sfânta Taină, pe care numai preotul o săvârșește. Pentru aceea preoția este veriga de legătură dintre om și Dumnezeu. De aceea, noi, de câte ori păcățuim, trebuie să gustăm din amărăciunea lui Petru, să ardem în căința lui și să ne atașem pentru totdeauna împreună cu el lui Iisus.

Privit în antiteză timpul de atunci, cu timpul de acum, pe care îl trăim noi cei de astăzi, am putea concluda lupta împotriva lui Hristos. Când El se afla în pericol, toți L-au părăsit. Iuda plecase să-l vândă, ceilalți dormitau în Ghetsimani, iar când L-au prins, ei s'au împrăștiat. Numai Petru a rămas lângă El. Dar și acesta când s'a simțit în pericol, s'a lepădat. Iuda nu s'a mai căit, n'a mai cerut ertare, ci s'a spânzurat. Petru s'a pocăit, căci rămăsese încă chiar în păcatul lui cu sufletul lângă Iisus. Iar Ioan fiind cunoscut arhierelui, deci într'o situație mai ușoară, L-a urmat pe Domnul până la capăt.

Acum biserica lui Hristos e în pericol. Biserica îl reprezintă pe Hristos în lume, deci Hristos iar este în pericol (vorbim după modul omănesc de a înțelege, căci existența lui Hristos nu va putea fi niciodată periclitată, Evanghelia iar e prigonită, Iudaismul și păgânismul modern, s'au declarat împotriva patrimoniului și a spiritualității creștine și ucenicii lui Iisus simt pericolul. Doamne, la cine ne vom duce, căci numai Tu ai cuvintele vieții de veci?!

Dacă Apostolii n'au putut sta neclintii lângă învățătorul lor, deși văzuseră și auziseră toate câte Le-a făcut Iisus, vom putea noi oare să stăm neabătuți lângă Biserica Sa și în Evanghelia Sa, când pericolul ne va amenința? Sau vom dormita, ne vom lepăda, ori chiar vom trăda? Să nu fie nici biserica în pericol și nici căderi între preoți! Ci strânși uniți

în dragostea Evanghelică, în atașament definitiv și total față de Iisus, supuși conducătorilor legitimi ai Bisericii lui Hristos, și devotați până la abnegație conducătorilor Statului și idealului Național, în această luptă pe care puterile întunericului o duc împotriva Bisericii, culturii, civilizației și a naționalismului, să facem front comun și nesdruncinat pentru biruința idealului creștin și național. Precum odinioară Sfinții ardeau în arenele păgâne și se sfîșiau de fiare în circurile publice, pentru cauza creștină și precum odinioară străbunii noștri, dădeau lumii întregi pilde de vitejie și de eroism neegalat, pentru cauza neamului, tot așa și noi astăzi să dăm dovadă întregii omeniri, că merităm să trăim ca Neam și că suntem vrednici de a lupta pentru crucea lui Hristos și pentru biruința ei. Numai făcând așa putem crede și nădăjdui în adevărata Inviere Creștină și Națională.

CRUCEA ROȘIE

de Preotul Gh. E. Gheorghiu
Principesa-Elena — Ialomița

În aceste vremuri de eclipsă morală, adevărul că, orice societate sau așezământ de binefacere, clădit, pe cele mai puternice temelii internaționale, nu poate dăinui dacă nu are la bază un sentiment sincer religios — creștin, este arătat cu prisosință în sfera de activitate a Crucii Roșii Internaționalele comuniste s'au prăbușit, pentru că au înlăturat intenționat și sistematic idealul de viață creștin. Au visat un Mesia eroic — desigur bolșevic — „intrând marțial în cetățile burgheziei și capitalismului, purtând armura roșie a violenței care răsbună și distruge, răsturnând valorile consacrate și proclamând anarhia morală și socială“.

Manifestele, lozincile, dictoanele lansate către proletariatul internațional și-au pierdut efectul, din cauza utopiei sau minciunilor lor.

Martiriul Voevodal al Brâncovenilor

Nu știi ce prezimțiri neliniștitoare mă cheamă în aceste vremuri grele să evoc puterea credinței Voevozilor noștri, umbre de sfințenie națională, ale trecutului nostru ortodox.

Prea mă atrage mirajul trecutelor bijuterii voevoda'e de credință. Ceva din nebânuitul magnet de taină martirică, mă cheamă de-mi freamătă sufletul și mi seacă lacrămile fiorilor zguduitori.

Dece mă transformă în strună de vioară, când gândul mi-e una cu amintirea voevozilor clăditori de crezuri tari și ortodoxe? De ce în nopți cu lună mă îmbăt din cupa nostalgică, de îmi este sufletul haiduc pe urmele lor șterse din istorie. S'au dacă dragostea te-ar purta pe sub clasice portaluri de mănăstiri, în ore înserate de vespereină, duhurile voevozilor celor răpoșiți, îngemănate cu înfocate psalmodieri liturgice, te apropie de citori, de voevozi, îi simți acolo.

Îți zidește în sufletul de jertfă înfrățirea dăruirii tale pentru lumile ce văd pururi fața lui Dumnezeu. Sau dacă deschizi hri-soavele unde stă scris cu litere de foc martiriul lor, ce magnific se desprinde portretul mucenicesc al voevozilor.

Deschide cartea, unde stă scris că Brâncoveanul a fost încarcerat în Ediculă — închisoarea celor 7 turnuri, și să sorbim împreună, iubite frate cetitor, licoarea sfântă a martirului Brâncovenesc. Hai să pornim într'un suflet pe urmele patimilor lui, să ne împerechem câte o lacrimă cu a lui, și să sângereze sufletele când îi curg îmbelșugate șuvoele sângelui și la urmă să ne ridicăm frunțile, să ne înghenunchem sulletele și să ne aprindem candelile!

Să ne reamintim tragedia Brâncovenilor, cea plină de cel mai zguduitor dramatism:

Approape patru luni au ținut torturile acestea: fer roșu pe piept și cercuri în jurul capului, pentru ca să mărturisească unde ține Brâncoveanul cele douăzeci mii de pungi de aur (fictive create de fantazia orientală). Deși știa că finalul acestor chinuri este mârtea, Brâncoveanul se purtă și vorbe cu aceiași mândrie de Voevod Valah. Răscoala sufletească și-a putut-o înfrâna și blestemă pe marele Vizir și chiar pe Sultan, umbra lui Allah pe pământ.

Atuncia se hotărî precis clipa morții: 15 August, ora 9

a. m., anii 1714. Și morrtea veni astfel; căzu capul lui Văcărescu, căzu capul lui Constantin, al lui Ștefăniță și al lui Răducu, Mateiaș cel Mic, înspăimântat de aceste odioase crime, rugă pe Sultan să fie iertat:

„Mai bine vreau să deviu Măhomedan, să-mi trăesc tine-rețile, decât să mor neviuovat“. Padișahul generos, transmise Brâncoveanului, vestea fiului său și să-i ceară îngăduința să treacă dela legea strămoșească la cea păgânească. În răspunsul pe care-l va da tatăl care asistase la măcelărirea fiilor săi, stă cea mai puternică mărturisire de credință.

Ea este cu atât mai puternică cu cât se știa că îndrăsneala mărturisirii lui atrage ca un corolar moartea: „Nu!“ Răspunse Brâncoveanu, din sângele nostru nimeni nu și-a pierdut credința. Să plătească nenorocitul acesta cu viața cinstea pe care voia s'o piardă!“

Este o minunată asemănare între martiriul mucenicilor și al voevodului nostru. Ce durere-i mai mare pentru un tată, decât să fie martor la chinul și apoi la jertfa întregii case, ca la urmă singur să-și plece capul sub sabia ucigașilor nemernici.

Ce fericită întâmplare că moartea Brâncoveanului a fost relatată și de un preot din suita solului Polon, care a fost mar-tor ocular.

Să analizăm și să reflectăm puțin asupra răspunsului pe care-l dă Brâncoveanu fiului său și Sultanului! *Cinstea reprezintă aici fericirea pe care mucenicii o găseau prin trecerea dela această viață pământească. Voievodul o vrea de data aceasta în chip integru. Toată familia să rămână ortodoxă până la moarte, implicit fiul său Mateiaș.*

Cuvântul „sângele nostru are sferă îndeajuns cuprinzătoare. Ea se poate referi și la rude, ba chiar la neamul nostru întreg. La sângele nostru Valah... rumânesc, în globulele căruia s'a imprimat indestructibil amprentele ortodoxiei și vor rămâne cât lumea sub denumirea populară: Legea noastră strămoșească. În clipa când fiul Brâncoveanului era pe pragul renunțării la această lege — poate de formă pentru a-și salva viața — tatăl îndurerat nu-l mai numește fiul său, ci „nenorocitul acesta“. Confesiunea sa este dela început categorică: Nu!..., și prin această negație își afirmă el dela început, fermitatea, puterea credinței și curajul jertfei sale. Constantin Brâncoveanu este capul voevodal al muceniei românești, care va încolona în cohortă

N. Cartojean: Istoria literaturii române vechi vol. II

Intr'un volum de format mare, ca să poată cuprinde în extense unele planșe, cunoscutul profesor și literat a editat încă din 1942, volumul II din Istoria literaturii române vechi, tratând epoca flancată de Matei Basarab și Vasile Lupu, de-o parte și de Șerban Cantacuzino și Dimitrie Cantemir, de alta.

Este un cadru cu totul nou și neobișnuit la noi până acum, înăuntrul căruia autorul își dezvoltă cercetările: de preocupări creștine și de dispozițiuni ortodoxe: .

După șase coloane de „priviri generale“ asupra epocii lui Matei Basarab și Vasile Lupu, „protectori ai creștinătății ortodoxe din Balcani“, „pe drumul bătătorit dela Alexandru Basaraba de toți domnii Țării Românești, dar mai ales de Neagoe, ctitorul a toată Sîeta Gora“ se stăruie, în alte șase coloane, asupra cărturarului moldovean, mitropolit al Chievlului, Petru Movilă, fără studiul căruia, istoria culturii românești din epoca numiților domni contimporani n'ar putea să fie înțeleasă..

Un paragraf deosebit se rezervă „Mărturisirii Ortodoxe“ și Sinodului dela Iași, ținut după cele două sinoade constantinopolitane care anatimizaseră confesiunea atribuită lui Ciril Lucaris. Urmează cap. „Literatura religioasă în epoca lui Mateiu Basarab“ în care autorul se pronunță contra afirmățiunii, infirmată de Ion Bianu, că Matei Basarab și Vasile Lupu ar fi săvârșit marea reformă a introducerii limbii naționale în Biserică. Această radicală schimbare, nu s'ar fi putut îndeplini deodată — zice D-l Cartojean — fiindcă nu erau încă traduse cărțile trebuitoare cultului și nici nu era timpul să se înfăptuiască, atunci când curentele de reformă, care preconizau eliminarea limbilor privilegiate din Biserică și introducerea serviciului în limba națională, amenințau unitatea etnică a Transilvaniei. Deși neînțeleasă decât de puțini, slavona încă era privită limbă sfântă și înlocuirea ei ar fi apărut alunecare pe panta ereziilor!

Un adevăr de necontestat, totuși, este că cultura slavonă a intrat, cu acești doi voveozi, într'un ritm de necontestată decadență.

După capitolele privitoare la cultura în Ardeal și Moldova se studiază, cu amănunte inedite, viața și activitatea mitropolitului Dosofteiu, în nu mai puțin de 20 coloane..

Deosebit de interesante sunt cap. despre Nicolae Milescu — despre cronografe — cronicarii moldoveni în limba națională — tineretul moldovean la studii în Polonia — Grigore Ureche — Miron Costin.

Neobișnuit în operele de adânc conținut științific, apare în cartea d-lui N. Cartojean — la fiecare pagină — o serie de ilustrațiuni, în creion sau în culori, care dau viață volumului și

imprimă caracterul convingerii indestructibile savantelor constatări, făcute de autor.

Cităm, cu titlu enumerativ:

— Matei Basarab și Doamna Elina, miniaturi lucrute de călugărul contimporan, Anton, ieromonahul din Ianina, pe paginile unei Evanghelii mai vechi (în culori).

— Petru Movilă, mitropolitul Chievlui

— Ciril Lucaris, patriarhul Constantinopolului

— Gramata patriarhului Partenie, care întărește hotărârile sinodului din Iași

— O pagină din Evanghelia ieromonahului Porfirie, din 1633

— Ornamente din Slujebnicul slavo-român, scris în vremea lui Mateiu Basarab, din porunca mitropolitului Ștefan

— Noul Testament dela Bălgrad (1648-titul)

— Mitropolitul Varlaam

— Portalul mănăstirii Trei Ierarhi

— Semnătura mitropolitului Varlaam

— Sacosul aceluiaș mitropolit

— Răspunsul împotriva catehismului calvin, de Varlaam

— Mitropolitul Dosofteiu

— Mănăstirea Dragomirna, ctitoria mitropolitului Anastasie Crimca, etc. etc.

Cel de-al doilea volum al „Istoriei literaturii române vechi“ constituie an titlu de glorie al literaturii noastre critice și un omagiu adus autorului însuși.

Cartea are 180 coloane și se vinde cu lei 500.

Ion Dinu

Constantin Giurescu: Studii de istorie socială

Este o ediție nouă, cuprinzând cunoscutele monografii ale neuitatului profesor Const. Giurescu:

„Vechimea României în Țara Românească și legătura lui Mihai Viteazul“, — „Despre rumâni“; — „Despre boieri“, date publicității, respectiv, în 1915, 1916, 1920. Taxele vechi sunt intercalate cu note ale prof. C. Giurescu-fiul, care a mai adăugat și unele elemente noi: documente și interpretări, din publicațiile de acte și studiile apărute după 1918.

— În rezumat, prima monografie respinge nedreptatea care s'a făcut lui Mihai Viteazul, atribuindu-i-se introducerea ori, cel puțin consfințirea șerbiei în Muntenia și o califică eroare istorică, cu atât mai regretabilă cu cât, propusă de N. Bălcescu, a fost profesată și susținută de nume românești de rezonanță mondială. Mihai Viteazul n'a putut să introducă, nici să consacre, oficial o stare de lucruri, care exista în mod legal de veacuri.

— Monografia a doua, „Despre Rumâni“, care nu-i decât memoriul cntit de autor la Academia Română, în ședința din

11/24 Decembrie 1915, studiază raporturile rumânilor (țărani ne-liberi depe moșiile boierești), cu stăpânii lor și cu pământul.

Numele „rumân“ are în Țara Românească, o accepție dublă: națională și socială. Ca rumâni, vecini ori iobagi, valahii (numele obișnui dat de slavi, strămoșilor noștri) erau datori stăpânilor: găleată — dat — și lucru. Găleată, era dreptul de folosință al rumânului asupra părții necultivată a moșiei stăpânului, cu obligația dijmei. Datul, erau dările datorite de rumâni, pentru vite și stupi, pășunat și albinărit. Lucrul, erau clăciile ...

Asemenea obligațiuni, tradiționale și nescrise, au prins a se legifera abia în sec. XV, cu Radu cel Frumos ...

— Monografia „Despre boieri“ este o completare a celor două precedente. Ea stabilește prima alcătuire a clasei boierești, pentru sec. XVIII, atribuind-o lui Dumitru Cantemir, cuprinzând slujbașii și proprietarii de pământ, fără excepție. În Oltenia, boerimea s'ar fi alcătuit în timpul ocupațiunii austriace..

În chip lămurit, compunerea și privilegiile boerimii au fost clarificate printr'o reformă a lui Constantin Mavrocordat, în 1739.

Cu amănunte interesante, se mai stăruie asupra megiașilor, cnezilor, juzilor, judeciilor, moșnenilor ...

Editura Universul, 352 pagini. Lei 360.

Prezentări de cărți

Viața și Operile Sf. Apostol Pavel, traducere după F. V. Farrar, de Nicodim Patriarhul României. Partea II-a. Editura și Tiparul Sfintei Monastiri Neamțu. 1943. Pag. 510, lei 450

Adevărat Patriarh nu numai în ocârmuirea bisericii dar și în hârnicia pe ogorul literaturii teologice I. P. S. Patriarh Nicodim, deși îndelung înzilit și împovărat de treburile conduceri, ne dă traducerea părții a doua din „Viața și Operile Sf. Apostol Pavel“, monumentală operă a celebrului teolog anglican F. V. Farrar.

Volumul prezent, ca și primul, face partedin seria de traduceri și prelucrări a I. P. S. Patriarh, cari formează colecția intitulată „Ogorul Domnului“. Această colecție cuprinde tot ce a avut mai bun literatura bisericească rusă, în care a găsit și scrierile lui Farrar, traduse din englezește de învățatul profesor A. Lopohin

În ce privește cuprinsul, nu ne mai încercăm să-i facem rezumatul. Sunt cărți cari nu se pot rezuma ușor și fără pagubă. Printr'o simplă spicuire a materialului este greu de redat bogăția nesfârșită de date și cunoștințe folositoare așa cum o înfățișează lectura volumului. Pagină cu pagină, scrierea lui Farrar ne înlesnește desvăluirea multor taine pe cari le cuprinde

Faptele Apostolilor și Epistolele Sf. Ap. Pavel. Cine n'a întâmpinat greutăți în cuprinderea înțelesului în special a Epistolelor? Și Sf. Ap. Pavel. Cine n'a întâmpinat greutăți în cuprinderea înțelesului în special a Epistolelor? Și Sf. Ap. Petru a recunoscut că uneori sunt greu de înțeles (II Petru III 16). Cunoscând substratul intim al multor fapte, întâmplări și atitudini din viața Sf. Ap. Pavel, transpunându-ne în timpul și mediu de atunci, vechile greutăți sunt înlăturate. Pentru aceasta trebuie să mulțumim Înaltului nostru Stăpân care ne-a dat acest dar de mult preț.

Traducerea e făcută cu deosebită măiestrie literară, încât ai impresia că citești o lucrare scrisă direct în românește.

Cu satisfacția sufletească pe care o aduce conștiința datoriei împlinite, recomandăm din toată inima fraților preoți să ia și să citească „Viața și Operile Sf. Ap. Pavel“, în care vor găsi un nesecat izvor de orientare, însuflețire și acțiune pastorală.

Gala Galaction: In Grădinile Sf. Antonie. 1942. Edit. Vremea. București. Pag. 220, lei 250.

Părintele Gala Galaction este cel mai de seamă scriitor, care pune preocuparea religioasă în literatura noastră. Cu volumul „In Grădinile Sf. Antonie“ ne dă, în partea întâia, o serie de 11 schițe și povestiri, toate brodate pe motive religioase.

Volumul începe cu bucată „Mustafa Efendi ajunge Macarie monahul“, pe care am mai întâlnit-o și în „Caligraful Terțiu“ de acelaș autor. În această bucată ne prezintă o dispută teologică primitivă între două personaje lipsite de prea multă cultură dar puternice în credință: părintele Pahomie egumenul unui schit ascuns în mijlocul unui codru sălbatic și Mustafa Efendi, un negustor turc, care, împreună cu câțiva tovarăși pierduseră drumul și rătăciseră prin partea locului. Bine primiți și bine ospătați, oaspeții prinseseră chef de vorbă. Hâvna de credincios al lui Mahomed îl făcu pe Mustafa Efendi să calce peste limitele buneii cuviințe într'o casă de gazdă și să provoace pe Pahomie într'o discuție asupra superiorității credinții lui. Tare în cunoștința dreptei credințe, nici Pahomie nu se lăsă maiajos și primește lupta. Până la urmă, fiecare a rămas tare pe poziția lui. Atunci Mustafa propune o prinsoare, în care un semn de sus avea să decidă de partea cui stă adevărul, cu obligația ca cel ce va pierde prinsoarea să mărturisească credința celui-lalt. După o noapte petrecută în biserică numai în rugăciuni, pe cari Dumnezeu le-a ascultat, Pahomie și ucenicii lui câștigară prinsoarea. Atunci Mustafa s'a creștinat primind numele Macarie și a rămas călugăr în acel schit.

Bucata „Andrei Hoțul“ este o mișcătoare povestire a pocăinții unui tâlhar vestit.

Urmează o traducere din franțuzește „Paița Maicii Dom-

nului" (Le jongleur de Notre Dame, de Anatole France), o duioasă povestire de iubire către Maica Domnului.

„Maica Rahila și sora Veronica“ e o revărsare de bună-tate și curățenie morală.

Și tot așa, în restul bucăților, autorul ne redă sub formă de povestiri, fragmente de viață a unor figuri din vechi timpuri, cu suflete sănătoase și inimi pline de credință isvorătoare de îndemnuri înalte.

Caracterul temelor de inspirație nu micșorează cu nimic interesul cititorului profan preocupat mai mult de partea literară. Față de uniformitatea temelor de inspirație, povestirile părintelui Gala Galaction prezintă o bogată varietate de cadru, de situațiuni și de caractere, care mulțumește toate exigențele literare.

În partea a doua, autorul ne împărtășește impresiile dintr'o călătorie făcută la Sf. Munte. Face un scurt istoric al Sf. Munte, centrul monahismului ortodoxiei ecumenice și al vieții monahale dela primele începuturi și până azi, desprinzând figurile primilor organizatori. Descrie mănăstirile mai principale pe cari le-a vizitat, în cari înfloresc și azi dovezile dărniceii românești din trecut

Incheie cu considerațiuni asupra rolului pe care l-a avut Sf. Munte în trecut în cadrul ortodoxiei și pe care-l are și azi.

Preot. Ioan D. Roman: Naționalism Biblic. 1942 Craiova (Tip. Sf. Mitropolii a Olteniei) Pag. 211, lei 190.

Iată o lucrare care desbate o problemă de cea mai mare actualitate. Suntem creștini ortodocși de când ne-am pomenit ca neam și ne aflăm într'un războiu de desrobire și reîntregire a hotarelor naționale. Această realitate duce cu necesitate la întrebarea: există compatibilitate între naționalism și creștinism? Este reală și posibilă fuziunea dintre naționalism și creștinism, sau, din contră, aceste elemente stau în contradicție?

Să urmărim acum pe autor cum lămurește această problemă de conștiință națională și creștină și modul cum îndreptățește naționalismul din punct de vedere biblic.

În introducere, arată importanța ortodoxiei ca factor principal în procesul nostru de formare națională și dealungul veacurilor de luptă și suferință pe cari le-am străbătut până astăzi. Românișmul și ortodoxia s'au confundat până într'atâta că — precum spune autorul — „un român întrebă de ce neam este, îți răspunde că e creștin, sau invers, dacă îl întrebi de ce religie este, răspunde că e român“ (pag. 12).

Mai departe, propunându-și să scoată în evidență și să demonstreze justificarea și legitimitatea naționalismului pe baze biblice, autorul împarte cuprinsul lucrării în două părți principale: a) Naționalismul biblic al Vechiului Testament (pag. 17-89) și b) Naționalismul biblic al Noului Testament (pag. 90-211).

Precum vedem, p r. Roman este con tient de raportul dintre cele două Testamente  i nu face parte dintre acei na ionali ti, cari, m na i de lupta contra iudaismului, sunt protivnicii Vechiului Testament.

În partea  nt ia, autorul arată p r ile cuprinse în Vechiul Testament cari au călăuzit dealungul veacurilor viea a națională a poporului israelit, ce înflorea sub influen a binefăcătoare a religiei, sau dec dea prin neascultarea de legile divine. Incepe cu epoca lui Avraam bogată în prefaceri istorice, urmează cu evenimentele din timpul lui Isaac, Iacob  i Iosif  i în special cu cele din timpul lui Moisi, la cari intervine  nsu i Dumnezeu. Termin nd cu epoca patriarhală când puterea de conducere era în m na teocratului, trece la epoca judecătorilor, de c nd puterea de conducere trece în m na reprezentan ilor poporului cari nu conduceau cu dela sine putere ci tot potrivit legii lui Dumnezeu. Către sf r itul epocii judecătorilor, poporul căzuse în dese robii streine ca pedeapsă Dumnezeesc  din cauza neascultării. Au fost institui i la conducere arhiereul Eli, apoi Samuil, ca să scape poporul de vr jma i prin readucerea la dreapta credin . Cu Saul începe epoca regească care atinge apogeul prin David  i Solomon, Regii erau loc itorii lui Dumnezeu. Duceau războaie în numele lui Dumnezeu ca mijloc de pedepsire  i îndreptare a popoarelor idolatre îngreuiate de păcate. Sub urma ii lui Solomon începe decaden a poporului israelit. Discordia, dedarea la vicii, idolatria, aduc ca pedeapsă Dumnezeesc  robia strein   i denaturarea neamului. Apare glasul profesilor, tot organe ale teocra iei, cari purifică credința  i exaltează sentimentul național.  ndreptarea pe f ga ul cel bun aduce eliberarea din captivitatea strein , dovadă că soarta popoarelor depinde de felul cum  n eleg să- i  ntrebuin eze libertatea. Mai t rziu, din cauza neascultării fa  de Domnul Iisus Hristos pe care L-au răstignit, statul le-a fost distrus  i neamul  mpr  iat. Evreii nu- i vor mai putea reface  ara decât atunci c nd vor crede în Domnul Iisus Hristos  i se vor cre tina.

În partea a doua a lucrării, d  exemple din Noul Testament, cari eviden iaz  na ionalismul Domnului Iisus Hristos. Scoate în relief prilejurile de propovăduire când Mântuitorul face distinc ie între neamuri  i nu caută să le combată na ionalismul. Deaceea  i cre tinismul ortodox  ine seamă de realitatea na iunilor aflate în hotarele lui  i de rostul a ezat de Dumnezeu fiecărei na iuni. Varietatea neamurilor se unifică, însă, prin aceea i credin  care  nsul  omenirii spiritul unit ii morale  i egalit ii în fa a M ntuitorului care s'a jertfit pentru toate neamurile.

Deasemenea eviden iaz  na ionalismul Sf. Ap. Pavel, care nu s'a împotrivit niciodată unit ilor de neamuri ci s'a adaptat tuturor, f c ndu-se tuturor toate ca pe to i să- i m ntuiasc .

În continuare, expune câteva din principiile na ionalismu-

lui biblic. Principiul solidarității, ridicat de Domnul Iisus Hristos la rangul de virtute, constituie o condițiune absolut necesară a progresului națiunilor. Mai există un solidarism ieșit din suferința comună când toți cei prinși în hora suferinții se simt mai strâns legați și mai identificați în aspirații. Aici, autorul ne dă ca exemplu calvarul suferințelor cari au oțelit voința neamului evreesc în decursul istoriei lui. Deasemenea, o altă condiție a prosperității naționale este munca. Potrivit preceptelor naționalismului biblic, munca duce la dreptul de proprietate, leagă pe om de pământul țării sale, cu tradițiile naționale, cu prezentul și cu năzuințele de viitor. Tot ca o împlinire a naționalismului biblic, autorul demonstrează cu exemple din Sf. Scriptură, legitimitatea războiului de apărare a libertății naționale datorite de Dumnezeu fiecărui popor. În legătură cu războiul stă spiritul de sacrificiu și eroismul național, de cari biblia e plină de exemple. În sfârșit, expune concepția biblică în privința supunerii față de autorități.

Lucrarea pâr. Roman e bine gândită, ordonat argumentată luminează destul de bine problema pe care și-o pune și își a, tinge pe deplin scopul. Deasemenea se desprinde din lectura cărții că autorul are sufletul plin de un iluminat patriotism, care aprinde în inimile cetitorilor flacăra nădejzii într'un viitor strălucit, când drepturile națiunii noastre vor fi recunoscute și respectate de toate popoarele.

Damian Stănoiu: Preot Fără Voie. Roman. 1943. Buc. Edit. Cugetarea. Pag. 406, lei 400.

Am deschis noul roman al d-lui Damian Stănoiu, fără plăcere și fără curiozitate. Din scrierile anterioare, știam că domeniul său literar favorit sunt povestirile din viața mănăstirească în aspectele ei mai întime. Aceste povestiri, reale sau în bună parte creațiuni fanteziste, se resimt adeseori de patima autorului de a le da un relief prea mare în ce privește exagerarea slăbiciunilor, comune tuturor așezămintelor compuse și conduse de oameni. Autorul n'a cruțat nimic, ajungând uneori până la vulgaritate, numai și numai pentru a produce comicul de multe ori prea iesten. Nu ne supărăm pentru că autorul ne-a desvăluit anumite racile, așa cum au insinuat unii. Am fi nesinceri dacă nu ne-am recunoaște anumite păcate. Și soarele are pete. Dar cine e de bunăcredință nu poate reduce jertfelnicia și tot ce are mai înalt viața călugărească, numai la descrierile autorului. Socotim că prin acea serie de scrieri n'a câștigat nimic nici literatura sănătoasă, nici cititorii serioși și nici chiar autorul, în afară, poate, de beneficiul material destul de mic față de beneficiul ce a însemnat pentru o anumită categorie de cititori, dușmani ai bisericii, care-i cumpărau cărțile ca pe pâinea caldă. Iată de ce am spus că am deschis cartea „Preot fără voie“, fără plăcere și fără curiozitate.

A fost suficient, însă, să citesc câteva capitole ca să-mi revină și plăcerea și curiozitatea, cari m'au făcut să nu las cititul până la ultimul capitol. Cu mare satisfacție am constatat că Damian Stănoiu de azi nu mai este după chipul și asemănarea celui de ieri. Ce s'o fi întâmplat? Nu cumva timpul și vârsta, sau remușcărilor pentru cât a rănit prestigiul bisericii, sau, poate, lipsa de astăzi a clienților săi obișnuiți, l-a făcut să schimbe macazul?

Oricare ar fi motivul, ceea ce ne interesează mai mult este întoarcerea pe alt făgaș a talentatului nostru scriitor și de aici câștigul care rezultă pentru literatura sănătoasă și chiar pentru biserică.

Este drept că și în romanul „Preot fără voie“, canavaua acțiunii o formează tot un subiect din viața intimă bisericească; este, însă privit prin altă prismă și prezentat sub alte aspecte. De data aceasta, autorul ne prezintă un tânăr teolog foarte conștiincios, care contrar voinții sale, la insistențele altora, primește să se facă preot. Exagerându-și neajunsurile pe cari i-le pricinuia anumite defecte fizice, își alege cea mai rea parohie, ocolită de toți candidații, nesocotindu-se vrednic pentru o parohie mai bună. Din momentul descălicării în parohie începe odiseea suferințelor bietului preot, care are de luptat cu indiferența sătenilor neobișnuiți cu preot în sat, cu ignoranța mediului, cu disprețul celorlalți intelectuali din sat cari nu-i iertau anumite atitudini, cu mentalitatea politicianilor și cu vitregia anumitor împrejurări. Pagină după pagină asistăm la pățaniile prin care trece tânărul preot și urmărim lupta cu sine însuși și cu ticăloșia mediului înconjurător, în care biruește prin sinceritatea felului său natural de a fi și prin răbdare supraomenească.

Eroul lui Damian Stănoiu este demn de eroul lui Potajenko sau al lui Petrov, ba chiar îi întrece. Atmosfera narațiunii celor doi scriitori ruși are în ea ceva silit, uneori chiar morbid și suferă de anumite anormalități psihologice. Tesătura romanului lui Damian Stănoiu este fără celofibră. Nu găsești în ea nimic artificial ci numai acel real „omenesc“ redat în contururile lui firești, care îi imprimă pecetea adevărului și realității. Deaceea la Damian Stănoiu și desnodământul apare mai real și mai normal. În cele patru sute de pagini ale romanului, autorul nostru n'a încercat să răstoarne lumea pe dos; a făcut ce a fost posibil și cât e posibil în realitate. Gradația momentelor acțiunii sale sincronizează cu experiența încercată de fiecare din noi, cu ceea ce a fost și este posibil să realizăm în activitatea noastră pastorală în luptă cu tot felul de greutăți, cu ceea ce am pățit și pățimim fiecare, în slârșit, cu ceea ce reușește să ne ia de pe inimă. În plus, romanul „Preot fără voie“ dă sugestii pentru anumite chestiuni neprevăzute în manualele de pastorală.

Este inutil să mai lungim vorba cu considerațiuni asupra

calităților literare. Dacă ar fi să credem în teoria reîncarnării am spune că Damian Stănoiu este reîncarnarea lui Ion Creangă.

Preot Alexandru Z. Ionescu

Bis. „Sf. Gheorghe“

Călărași-Jalomița

Toma Petrescu. Conspirația lojilor — francmasonerie și creștinism. — București 1941. Editată de ziarul „Sfarmă piatră“. Ediția III, 127 pag. lei 60.

Cunoașterea francmasoneriei ca primejdie infernală pentru Biserică și stat, era absolut necesară pentru tot cetățeanul creștin și român. Ea era însă cu neputință de săvârșit, în acest sens, în configurația regimului democrat, din trecut.

Statul naționalist al d-lui Mareșal Ion Antonescu, între celelalte menite, are și pe acesta de a fi desființat lojile masonice și de a fi pus la dispoziția oricui, cunoștințe și probe, asupra primejdiei masonice.

În acest cadru se înglobează „Conspirația lojilor“, cartea d-lui Toma Petrescu, fiind aprobată de Prezenția Consiliului de Miniștri prin adresa No. 46 693 / 941 (planșa I-a).

Autorul e un adânc cunoscător al masoneriei, fiind membru în comisia de cercetare a materialului și activității francmasonice din România, iar cartea prezintă o însemnătate covârșitoare pentru orice creștin și român.

Din modul în care sunt expuse capitolele, reese că autorul a urmărit împărțirea ei în două părți: I *Una generală*, înfățișând francmasoneria în raport cu probleme generale, ca religia creștină, cabala și magia, democrația, liga națiunilor, etc; II *Alta specială*, tratând-o în raport cu Biserica ortodoxă română și statul roman.

Acestei ultime părți i-s'a adăugat un bogat material intuitiv, format dintr'un tablou cu foști membri ai asociațiilor francmasonice din România, al căror număr se ridică la circa 1366 persoane, dintre care, unele cu nume ilustre.

Cele 35 planșe, următoare acestui tablou, formează a doua parte interesantă a acestui material, întrucât prin ele ni-se înfățișează plastic, chipuri, insigne, costumație, tablouri și documente prețioase, din ocultismul masonic. Privindu-le și descifrându-le, trăești un resentiment de groază.

Rândurile următoare nu urmăresc rezumarea conținutului acestei valoroase cărți ci numai „unele spicuri“.

Francmasonerie și creștinism: două noțiuni diametral opuse; două concepții despre viață și lume, antinomice. Francmasoneria este negația supremă a creștinismului, după cum creștinismul este antipodul francmasoneriei atee și materialiste (p.5). Ea este o societate secretă răspândită astăzi în toată lumea și care pretinde că are un scop filantropic umanitar și progresist. Ea

vrea reforma morală și spirituală a umanității în afară și pe deasupra oricărei diferențe de clasă și religie. Acestea sunt dogmele de suprafață, care acoperă minciunile statutare ale francmasoneriei (p. 6).

Caracterul ei iudaic și anticreștin îl arată însuși simbolul sau emblema francmasoneriei, care constă dintr'un triunghiur răsturnat care se încrucicșează cu un compas. Această emblemă este partea de jos a stelei iudaice, pe care fiecare dintre noi o putem vedea pe frontispiciul oricărei sinagogi. (p. 6). Simbolul (acesta) al iudaismului a devenit deasemenea simbolul proletariatului rusesc. (p. 9). (Steaua, comunistă cu cinci colțuri, rânduie după ordinea de mai sus).

Elementul formidabil care asigură durabilitatea organizației francmasoneriei îl constituie jurământul urmat de sancțiuni îngrozitoare, în cazul când un francmason desvăluie ceva din secretele sectei. (p. 10). Când un mason de grad mare posedă prea multe secrete ale sectei, de teama unei eventuale trădări „frații“ îl sugrumă.

Masoneria este fondată pe vechea credință a lui Israel... În Toronto (America) rabinul Ferdinand Iselman a pus sinagoga la dispoziția unui „serviciu“ ritual masonic la 4 Martie 1938. Cu acest prilej, rabinul a declarat că există „o perfectă asemănare între francmasonerie și idealurile iudaismului (p. 19-20).

Principiile masonice, fundamentul mistic al francmasoneriei este împrumutat din Vechiul Testament, Talmud și Cabală (p. 21). Șorțul de piele masonic... în termeni mai preciși, corespunde indispensabililor de in, după prescripția cu care marele preot iudaic trebuie să-și acopere partea dela șale până la coapse. (Exod c. 28 v. 49) (p. 27-28). La fel trebuie să se observe ca un fel de circumcizie simbolică în ceremonia, în care face să suporte „arta regală“ omul incult, pentru a se transforma într'un om desăvârșit (p. 28). Pe lângă circumcizia simbolică mai există și o circumcizie reală în masonerie. Acest fapt poate provoca senzație, dar totuși este real: francmasonii de grade superioare se circumcid. Unii din masonii noștri, cari au fost identificați ca circumciși au afirmat că au avut fimoză..

Odată integrați în spiritul iudaic, membrii masoneriei devin automat membri ai „Alianței Universale izraelite“. (p. 28). Care este scopul acestei alianțe? A ridica Ierusalimul deasupra Tro-nurilor, Popilor, Patriarhilor și Impăraților (p. 29).

Sunt mai multe ipoteze asupra începutului masoneriei (p. 35). Cea mai veridică e „origina jidovească“. Jidanii au creat toate piesele masoneriei în scopul dominației oculte mondiale (p. 37).

...Filosofia masonică e de esență panteistă, pentru că neagă existența lui Dumnezeu înlocuind-o cu Natura adică Omul. (p. 39).

...Iudaismul, prin formidabilul său instrument, masoneria a mobilizat toate forțele oculte pentru reconstituirea templului

lui Solomon, prin descreștinarea omenirii. (p.40). Iată unele din lozincile lor: „Războiul lui Dumnezeu!“ „Ură lui Dumnezeu!“ „Infamul este Dumnezeu!“ „Trebuie să sdröbim infamul!“ „Evangheliile trebuie arse pentru că păgânismul este mai puțin periculos pentru credința ebraică decât creștinismul!“ (p. 43).

Dumnezeu nu trebuie să se confunde cu marele „Arhitect al Universului“. (p. 45). La gradul 25, Venerabilul zice inițiatului: „Marele Arhitect al Universului“; în onoarea căruia arde tămâia Lojilor și a Ateliere/or, nu este Dumnezeu ci este Ingerul Luminei, este Lucifer... (este Satan) (p. 47)... S'au găsit francmasoni în așa grad de imbecilitate că au ridicat statul lui Satanas. (p. 49).

Rolul francmasoneriei este de a distruge religia. (p. 50), sau mai bine zis creștinismul. „Clericarismul, iată inamicul“, urla jidanul francmasoa Gambeta (p. 50), Cu mâțele ultimului preot să strangulăm pe ultimul dintre regi, suna lozinca jidanului Adam Weishaupt, în timpul revoluției franceze dela 1789 (p. 5).

Francmasonii sunt ateii. Nutresc și duc o luptă înversunată contra Bisericii, religiei și clerului creștin. (p 52). Observând fenomenele socialiste și revoluționare, ce au avut loc în Spania (comunistă) cu incendieri de Biserici, preoți jupuți de vii și puși în panoplii, în măcelăriile din Madrid, vedem o identitate perfectă între ideologia masonică și pragmatica comunistă.

Democrația, fiica naturală și nelegitimă a francmasoneriei este ostilă ortodoxismului nostru național. (p. 59).

„Societatea Națiunilor nu era numai o idee a lui Wilson, ci și sinteza principiilor esențiale ale francmasoneriei. (p. 65).

Masoneria engleză de rit scoțian pretinde că ar fi creștină și că are chiar Biblia în Lojă. Prezența Bibliei în lojile engleze n'are decât valoarea unui simbol. „Și diavolul poate evoca Scriptura“. Din francmasoneria engleză fac parte foarte mulți episcopi anglicani... De notat că episcopii anglicani sunt protestanți. (p. 75).

În România, francmasoneria e importată în secolul 18, pe la 1734, de un italian, Cava care a format prima Lojă, în Galați. Cava trecu apoi la Iași unde înființă încă o Lojă. La 1857 se fondă la București o mare Lojă, denumită „Steaua Dunării“ (p. 85), La 1865 Domnitorul Ion Cuza, printr'o ordonanță a forțat lojile să înceteze orice activitate. (p. 86).

Totuși, masoneria s'a recules și-a funcționat în secret (p. 86). Astfel, după documente autentice masonice, găsim că faimosul proces al fostului Mitropolit Ghenadie, a fost montat și regizat de masonerie... (p. 87).

Masoneria românească întreține sectele anticreștine și iudaizate (p. 88). Ele sunt torpilele iudeo-masonice prin care vor să dinamiteze Biserica creștină. (p. 90).

Aciunea de descreștinare a tinereului, prin organizarea

de festivaluri și ținerea cinematografelor deschise Duminica și sărbătorile, a fost operă masonică. Un real pericol pentru sănătatea spirituală a tinerimii au constituit instituțiile: Cercetășia și străjenismul (p. 89) Stilismul, (cu mișcările sale revoluționare), avea la bază mișcarea comunistă (p. 94). Ori, se știe că această mișcare e aplicarea pe teren a ideologiei masonice.

Tipărirea acestei cărți în a III-a ediție, e cea mai puternică dovadă de importanța și necesitatea ei actuală. Succesul se datorește și formei în care e expusă: clar, concis, cu material bogat, cules în deosebi din sursă masonă, redat obiectiv.

Atitudinea fiecărui preot ortodox fiecărui bun creștin și român trebuie să fie, plină de recunoștință, pentru cel ce a scris-o, iar pe tărâm practic, citirea și propagarea ideilor ei, în mijlocul masselor, de ar fi cu puțință chiar cu proiecții, pentru întărirea frontului intern, e mai mult decât o obligație: o datorie națională și creștinească.

Pr. Gh. I. BRĂTĂȘANU
Măgurn-Constanța

Alexandrescu N. Eugeniu preot. — „Preotul și îngrijirea bolnavilor“ 95 pag. lei 60.

Sunt în timpul de față multe greutăți în pastorație, pe cari mai toți slujitorii bisericii le întâlnim la tot pasul. Pastorația dacă vrem s'o înțelegem în adevăratul ei sens, nu este un lucru prea ușor, căci guvernarea oamenilor, a fapturilor celor mai pretențioase și mai statornice este arta artelor și știința științelor“ cum zice cu drept cuvânt Sf. Crigore de Nazianz.

Creștinii de azi constituiesc un tot lipsit aproape de duhul și viața creștină de altă dată, așa încât îndrumătorii actuali ai bisericii au nevoie de mult tact și înțelepciune.

Un capitol din vasta activitate pastorală ni-l ușurează cartea de mai sus în care cei dornici găsesc multe sfaturi și luminișuri în conducerea creștinilor ce se găsesc pe patul de suferință, Și între aceștia ca și între cei sănătoși, se găsesc unii cari doresc o trăire, o suferință și chiar un sfârșit în Hristos, după cum sunt și unii sceptici cari-l resping în inima lor, sau sunt indiferenți. În ea găsim, în amănunt, toate îndrumările necesare, cari luate laolaltă am putea zice că este un întreg curs de pastorală privitor la o anumită categorie de oameni.

După ce autorul face în 10 pagini opologia pastorală, trăgând concluzia că pastorală trebuie să fie disciplina cea mai aprofundată în școlile teologice, trece la tratarea subiectului, împărțindu-l în 2 părți: A. *Problema suferinței omenești în lumina creștinismului* cu două subîmpărțiri și B. *Misiunea pastoralului sufletesc față de bolnavii și îndeplinirea ei prin mijloacele pe cari i le oferă biserica creștină ortodoxă*, care și aceasta este subîmpărțită în trei părți principale: 1) personalitatea preotului

ortodox în raport cu misiunea îngrijirii bolnavilor, 2) păstorirea individuală a bolnavilor și 3) păstorirea colectivă și ocrotirea socială a bolnavilor.

Trecând cu vederea peste cele câteva greșeli de tipar ce sau strecurat ici colo, cartea prezintă pentru noi preoții un mare interes. Este ușoară la cetit, plină de miez și fără termeni tehnici.

Cuprinsul ei fortifică, și-l înarmează pe preot cu cea mai tăioasă armă — iubirea (aproapelui) — care-i este indispensabilă, cu atât mai mult lui

Trebuie negreșit citită, mai ales de preoții de enorie.

Pr. S. PĂTRAȘCU. Orezu-Iolomița

Culegeri din reviste și ziare

de Pr. Gh. Georgescu.

— *Stăpâniți-vă patimile!* Săteanul Mihail Costescu din satul Cotoroaie, întors acasă în stare de beție, și-a luat la bătae pe copilul său Gheorghe, în vârstă de 7 ani, și după ce i-a dat mai multe palme l-a lovit cu capul de sobă pâna ce l-a omorât.

— Bătrânul Ioan Heroet din Turnu-Severin era bolnav de câțeva vreme. Rămas singur acasă, a adormit cu țigara aprinsă. Lângă el era o sticlă de benzină care s'a aprins din țigara căzută din gură și nenorocitul bătrân a început să ardă ca o făclie. La strigătele lui desnădăjduite au sărit vecini și au izbutit să-l scoată din flăcări. Dus la spital, din pricina arsurilor, a murit în chinuri îngrozitoare.

Pe câți nu aduce la sărăcie, la îndobitocire și la moarte patima beției și a fumatului.

(Din «Calea Mântuirii» Nr. 10, 5-III 944).

— *Intâmplare cu tâlc.* Ungurii au hotărât să schimbe numirile unor munți și localități din Ardealul de Nord, de origine românească.

Astfel, falnicul pisc din munții Maramureșului, Pietrosul, a fost botezat acum Horty csucs; Ineului i se zice Teleky csucs, etc. Asupra noului nume al Vlădesii, vecinii noștri n'au ajuns încă de acord. Unii îi zic acum Vigyazó, ceeace ar însemna Străjerul sau

Observatorul, alții sunt de părere să i se spună Kalatetö, adică Vârful Călate. Câțiva reprezentanți ai oficialității maghiare, în frunte cu un căpitan de honovezi, au încercat pe la mijlocul lunii trecute să urce Pietrosul ca să-l boteze «Hortz csusc» și să schimbe Crucea Eroilor ridicată acolo din granit, de mâini și inimi pioase în amintirea celor opt sute de mii de viteji cari au făurit prin sângele și viața lor România Mare, — cu un monument care să amintească de premierul de acum al Ungariei. Pe când urcau spre vârf s'a desprins un colț de stâncă și rostogolindu se cu o enormă avalanșă de zăpadă, a strivit pe toți cei cincisprezece nepoftiți, care voiau să-i schimbe numele și Crucea. Populația românească din acel colț voevodal de țară, vede în întâmplarea această, un semn dela Dumnezeu.

(Din «Planuri Năsăudene» No. 13 din 10-III-944.)

— *In Cateerala Coptă* din Cairo Sf. Marcu», a avut în luna Februarie încoronarea noului patriarh al Bisericii Copte egiptene Macarie al III-lea.

— *D-l Profesor Aurel Popa* secretarul general a Subsecretariatului de Stat al Cultelor și Artelor, a fost ales deputat al circumscripției electorale Sighișoara pentru Congresul Național Bisericesc al Mitropoliei Ardealului, în locul devenit vacant prin trecerea la cele eterne a neuitatului *Octavian Goga*.

— *D-l Prof. A. C. Cuza*, venerabilul luptător naționalist dela Iași, a fost declarat de curând cetățean de onoare al Iașilor.

Din «Biserica Bănățeană» No. 8 din 20-II, 10 din 5-III și 11 din 12-III-944.

— *Duminică 20 Februarie a. c.* a avut loc în Catedrale Mitropolitană din Iași, solemnitatea trecerii la ortodoxie a preotului catolic Petru Piru din jud. Bacău. Convertitul este licențiat al Facultății de Teologie din Roma. Cetirea profesiei de credință prin care și-a arătat motivele părăsirii catolicismului, a

impresionat publicul care a asistat în număr mare la solemnitate.

Să sperăm că părintele P. Piru va fi o bună achiziție pentru Biserica Ortodoxă și că nu va fi numai o simplă înlocuire numerică a Arhim. Teodosie Bonteanu (care, în paranteză fie scris, prin trecerea sa la catolicism în 1937, nu ne-a făcut *nici-o pagubă*).

— *D-1 Prof. Univ. N. Popescu-Prahova*, dela Facultatea de Teologie din Cernăuți, a fost numit director general la Culte, în locul pâr. icon. Const. Moisiu demisionat.

(Din «Biserica și Școala» No. 9 din 27-II și 11 din 12-III-944).

— *O Troiță a fost ridicată* în piața Națiunii în Capitală, din inițiativa Someșenilor, în amintirea martirilor transilvăneni. De acolo din fața Patriarhiei, troița va arăta mereu ca un simbol al provinciei îndoliate, iar toți românii cari vor trece pe lângă ea cu durerea în suflet, își vor aduce aminte de martirii ardeleni, spunându-și că în viață nimic nu e pierdut.

— *Al 5,000-lea Cămin Cultural* a fost înființat de curând în comuna Miclăușeni jud. Roman. El poartă numele «Maria Șturza». În această comună se găsește și o baie populară. De asemeni se află o bibliotecă, proprietatea D-nei Ecaterina S. Cantacuzino cu peste 50 000 volume. Toate acestea întovărășite și încadrate într'o unitate a Fundațiilor Regale, vor da bune rezultate.

(Din Rev. «Satul», No. 160 din Martie 1944).

— *Cât costă războiul?* Un învățat francez a făcut socoteala cheltuelilor de război, făcute de Anglia, Statele-Unite, Rusia, Germania și Juponnia. Și aici e vorba numai de *banii cheltuiți*, iar nu de oamenii morți, de carele distruse și de câmpurile de muncă, pârjolite de foc și lăsate în paragină.

Acest om a socotit că războiul costă peste 60 de milioane lei pe minut! Deci într'un ceas, se cheltue cu acest războiu 3 miliarde jum.! Cu banii cheltuiți până acum, s'ar fi putut face — ne spune acest

învăţat — câte o casă pentru doi locuitori, la toţi oamenii de pe faţa pământului.

— *Minunea alungării duhurilor rele.* Într'un oraşel din Franţa (Perros-Hamou), cine s'apropia de un anumit loc, în timpul nopţii, se pomenea în cap c'o ploaie de pietre. Au venit la acel loc toate autorităţile din oraşel şi toţi fruntaşii au plecat cu lovituri pe faţă şi'n cap, fără să poată afla cine arunca această sumedenie de bolovani. Cu toată paza jandarmilor, pietrele veniau peste oameni, dar nimeni n'a fost văzut că aruncă spre acel loc. În această frământare, unii oameni credincioşi şi-au dat părerea c'ar fi bine să se facă o slujbă religioasă. Slujba a fost făcută de toţi preoţii oraşelului şi ploaia de pietre a încetat imediat. Cu puterea lui Dumnezeu, chemat prin rugăciune, au fost alungate duhurile rele din acel loc.

(Din «Cuvânt Bun», No. 3-4 din 1-15. II. 1944).

Activitatea Misionară în Eparhie ORAŞUL CONSTANŢA

După îndrumările date de către Secţia Culturală a Sf. Episcopii de Constanţa, P. Cuc. Protoiereu D. Andrei al circ. I-a Constanţa, iniţiatorul, conducătorul şi sprijinitorul Misiunii «Cuvioasa Paraschiva», din parohia sa — după o experienţă făcută de câţiva ani, prin opera de asistenţă socială, morală şi religioasă, — pe teren — în spitalele de civili, în cele de răniţi unde a dat 52 de zile masa zilnică, cu enoriaşii săi; în închisori şi printre muncitorii de toate categoriile — a convocat într'o consfătuire pe toţi P. Cuc. preoţi din oraşul Constanţa şi au hotărât ca în prima săptămână a postului mare să ia ofensiva de spiritualizare a maselor muncitoreşti din întreprinderile comerciale şi industriale, precum şi de educaţi şi inspecţie a elevilor din şcolile secundare şi primare.

Postul mare fiind unicul prilej de meditare, catehizare și spiritualizare, după experiența de o săptămână și după rapoartele primite până acum dela parohiile «Cuvioasa Paraschiva» și «Adormirea I-a Constanța», activitatea aceasta misionară continuă tot timpul până la Paști.

În orașul Călărași-Ialomița, tot după îndemnuirile Secției Culturale a Sf. Episcopii de Constanța P. Cuc. Preoți Sofie Popescu și Gh. Gr. Georgescu, ai Bis. Sf. Ioan (Alexe), au organizat pe tot timpul postului Crăciunului și postului Paștilor, ore de meditație religioasă în cuprinsul parohiei, pentru catehizare, instrucție, îndemnare moral-religioasă și socială a credincioșilor. prin această activitate misionară, parohia Sf. Ioan a devenit o celulă vie și activă a Bisericii luptătoare.

Tot în aceste directive lucrează și P. Cuc. Preoți ai parohiei Sf. Impărați.

Semnalăm cu toată mulțumirea sufletească opera de misiune creștină a P. Cuc. Preoți din sus-numitele parohii. și-i îndemnăm pe toți P. Cuc. preoți din Eparhie să-i urmeze. pentru că vor culege cele mai frumoase rezultate spirituale și vor avea bucuria unei munci rodnice, și a datoriei împlinite, în via Domnului.

G. G.

ACTUL AL DOILEA

Așa numește D-l I. Petrovici, Ministrul Culturii Naționale, într'o vorbire a Sa, acțiunea pe care Biserica Ortodoxă, trebuie s'o desfășoare pentru readucerea la Sânul Său, a tuturor celor ce s'a depărtat de calea Sa, îmbrățișând Sectarismul.

Pătrunși de grijea Bisericii, care s'a văzut de atâtea ori lovită de valurile Sectare; cu gândul la înaltele Comandamente ale neamului, căruia îi trebuie azi, mai mult ca oricând, suflete loiale și unite, convinși de marea datorie, care apasă pe umerii oricărui preot, datorie ce ne-a fost rezervată de însuși D-l Ministru I. Petrovici al Cultelor, când

ne-a lăsat deschis actul al doilea, al acțiunii de re-întoarcere a Sectanților ș'a găsit de cuviință, ca întreaga Protoerie II-a Constanța, acolo unde truda preotului, nu este suficientă, să ne strângem mai mulți și prin săvârșirea Sf. Liturghii în sobor, după predica bine pregătită, să ținem cât o șezătoare misionară, așa cum s'a rânduit de Secția Culturală a Sf. Episcopii de Constanța, prin care să luminăm și să înmuem inimile acestor oi rătăcite, spre a nu mai avea mâine, scuza, că »n'am venit și nu le-am grăit lor».

Prima șezătoare misionară, de felul acesta, s'a ținut Duminică 19 Martie a. c. în parohia Grădina jud. Constanța, unde se constatase că sectanții de aici, nu s'au convins până acum, de sublimul adevăr, neintrând cu tot sufletul în marea turmă, a Bisericii Ortodoxe.

Duminica III din post, a fost aleasă, pentru faptul că, sărbătorindu-se, Cinstita și de viață făcătoare Crucea Domnului, s'a găsit prilej să se vorbească despre acest semn, care „pentru cei ce pier e nebunie, iar pentru noi cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu“ I Corint 1. 18.

Slujba Sf. Liturghii a fost oficiată în sobor, în frunte cu Protoiereul Circ. II-a Cogealac, care a adus cu ocazia predicii, arhierestile binecuvântări ale P. S. Episcop Chesarie, asupra poporului, care a luat parte în număr foarte mare, în frunte cu autoritățile Comunale.

La șezătoarea misionară, care a avut loc în școala primară, pe lângă câteva recitări și coruri, au luat cuvântul următorii: înv. I. Țuțuianu, Pr. A. Cazacu Grădina. Pr. C. Necșulescu Pantelimonul de Sus, Pr. D. Mihai Vulturul, după care a urmat cuvântul plin de înflăcărare al Pr. Protoiereu Șt. Dușu, care a rostit cuvinte de îndemn pentru toți cei rătăciți, de a reveni la dreapta credință.

Fiecare pasagiu din vorbirea P. C. Sale, a fost încadrat, de coruri religioase, cântate de Corul Bisericii din Gura Dobrogii, sub conducerea d-ui înv. Șt. Gomoiu.

Prin truda noastră, prin înflăcărea în care s'au desfășurat vorbirile, prin duiosia cu care s'a făcut apel la inimile tuturoara, s'a produs în mijlocul asistenții, atâta entuziasm, încât pe fețele tuturoara luciau raze de bucurie și mulțumire, către Mântuitorul Iisus Hristos, care a încredințat pe câteva din slugile Sale, să-și lase case, păstoriți și familii, și să vină să le ajute lor, spre a-L afla mai curând pe Domnul.

După terminare, imbarcați în cinci căruțe, corul Bis. din Gura Dobrogii, în frunte cu Protoiereul Circ. II, au primit o caldă manifestație de simpatie dela credincioșii, cărora corul le-a răspuns, mergând spre casă, cu imnul:

«Haideți spre Patria Cerească
Haideți creștini spre Dumnezeu
Lăsați orice grije lumească
Fugiți din drumul celui rău».

Un asistent

Constatări

făcute de organele Eparhiale de control cu privire la predarea învățământului religios în școli
(După procesele-verbale de inspecții)

IALOMIȚA

Protoieria II, Țândărei

Hagieni: Preotul Șt. D. Toma, predă religia la cursul primar și mai mult, suplinește benevol la clasă pe directorul școlii primare locale, care este concentrat.

Frățiești: Preotul T. Oprescu, predă regulat religia la cursul primar.

Săveni: Preotul Ic. Nic. Mateescu paroh, predă regulat religia la cursul primar.

Preotul N. Bărzoi, ajutor, predă regulat religia la cursul primar și ajută efectiv pe preotul paroh.

Murgeanca: Orele de religie, la cursul primar, au fost predate absolut regulat și Pr. Al. Guriță este notat la inspecție cu «foarte bine».

Protoieria IV-a Slobozia

Pribegi: Preotul Mihail Avram, predă învățământul religios cu rezultate reale.

Orașul Slobozia: Preoții Gh. Sachelarie, P. Zamfir și Diacon. I. Popescu, predau învățământul religios cu reale rezultate.

Slobozia Veche-Capelă: Preotul P. Breteanu, predă învățământul religios la școala primară.

Ciochina: Preotul Cosma I. Drăghicescu, predă conștiințios și cu promptitudine învățământul religios.

CONSTANȚA

Protoieria I

Valea-Seacă: Preotul Gh. Popa, predă religia la școala primară din localitate. D-l Inepector școlar în ultimul proces-verbal a menționat că își face datoria la școală.

Mangalia: Preotul Ec. Gh. M. Căciulă, predă religia la 7 clase primare și la gimnaziul comercial unde la inspecțiile făcute a fost notat cu „bine“.

Protoieria II-a Cogealac

Runcu: Preotul Gh. Taifas, predă regulat religia la școala primară.

Gălbiori: Preotul Gh. Gherlan, predă învățământul religios în școala primară cu foarte bune rezultate.

Târgușor: Preotul Alex. Mihăilescu, predă religia la toate clasele.

Protoieria III-a Ostrov

Coslugea: Preotul V. Balaiș, predă învățământul religios la toate clasele școlii primare din parohie.

Carvăn: Preotul L. Moisescu, predă la zi învățământul religios și s'a constatat că elevii își însușesc cele predare.

Băneasa: Se constată că Preotul C-tin Ionescu, predă învățământul religios la școala primară.

Oltina: Preoții Arghir Brătianu paroh și Anghel Gheorghe ajutor, predau învățământul religios la școlile primare din Parohie.

Mârleanu: Preotul V. Enciu, predă în mod regulat învățământul religios.

Beilic: Preotul N. Ciorbaru, predă regulat învățământul religios la școala primară și are elogiile din partea organelor de control școlare care au inspectat școala. Vine regulat la școală și trece orele și materia predată în registrul de prezență.

Cetate: Se constată că pe anul în curs (la 30. XI. 1943) Preotul Dima Vasilescu, nu a predat la școala primară, învățământul religios, decât uumai într'o singură zi.

Dobromir Deal: Preotul Ioan Mihalache, nu poate preda învățământul religios, din cauza d-nei directoare care-i este ostilă.

Consilier Referent Pr. Gh. Georgescu

Cronica externă**RUSIFICAREA*)**

Că conducătorii Bisericii profită de aceste dispozițiuni, este firesc, însă își dau ei seama că ceiace mâna dreaptă cedează, stânga poate să ia 'ndărăt în ziua în care nu va mai fi nevoie de a «face pe omul de bine»? Noi nu putem ști. Pentru moment, Biserica activează. Ea evanghelizează în limite restrânse însă o face din toată inima, fericită de înlăturarea persecuției. Ea merge mult mai departe. Ea se face, conștient, sau inconștient, exectoarea dorinței guvernamentale: ea devine agentul rusificării ca în timpul ocupației Țărilor Baltice din 1941. Stalin a trimis la Riga un mitropolit care a încadrat bisericile ortodoxe baltice într'o Biserică autocefală nemai atârând de patriarhia de Constantinopole. De altfel, nu era aceasta și politica tradițională țaristă?

Astăzi constatăm că Sf. Sinod este abia constituit, când rusificare, prin mijlocirea Bisericii, își reia activitatea. La Radio Moscova un preot leton s'adresat credincioșilor din Letonia și Estonia îndemnându-i să se ferească de proorocii mincinoși din slujba propagandei „fasciste” a autorității ocupante, făcând apel la dragostea tradițională a credincioșilor pentru Biserica lor mama a Rusiei, dragostea ce trebuie arată cât mai vie cu cât epoca persecuțiilor a trecut și când hotărârea reorganizării Bisericii de către Stalin îndreptățește toate speranțele.

* * *

Cu o emoție adâncă auzim noi toate acestea. Există un element satanic în metoda ncuă cu care Stalin urmărește propaganda în favoarea cauzei sale.

Măsurile luate de Stalin, dela 22 Iunie 1941, în chestiunea religioasă, pregătesc un nou atentat monstruos contra popoarelor care-și puseseră oarecare spe-

*) Urmare la No. 1—3/1944. Art. reconstituirea Sf. Sinod Rus.

ranță în principiile ce le crezuseră sancționate de Charta Atlanticului.

În numele creștinilor din Finlanda, Țările Baltice, Polonia, Ungaria, România, — cari vor fi mâine victimele succeselor pe care le vor obține Sovietele în favoarea unei acțiuni pe lângă aliații lor, — noi rugăm pe creștinii din lumea întreagă să nu se facă complicitii călăilor lor. „Păziți-vă de proșocii mincinoși, cari vin la voi îmbrăcați în piei de oaie, dar cari, pe dinăuntru, sunt lupi răpitori“.

Creștini, luați seama ca, în ziua Judecății, să nu fiți întrebați ca și Cain: «Ce-ai făcut cu fratele tău» ?

Traducător Icon. Corneliu M. Grumăzescu
Profesor Secundar-Bârlad

1. Letonia. Într'o scrisoare adresată comisarului general din Riga, arhiepiscopul bisericii evanghelice luterane din Letonia, profesor dr. Grimborgs, se pronunță împotriva camuflajului religios al Uniunii Sovietice și constată că politica bolșevică a avut totdeauna tendințe antireligioase. Acest fapt rezultă și din interzicerea apariției tuturor revistelor cu caracter religios, precum și din distrugerea tuturor parohiilor și cărților religioase, în anul 1940, când Letonia a fost supusă administrației bolșevice și când se voia să se elimineze Biserica din rândul instituțiilor vieții publice. Toate proprietățile Bisericii au fost secularizate iar clericii alungați din locuințele lor. Prin mșcarea ateista și prin parodiile antireligioase se urmărea ca poporul leton să fie influențat după concepțiile Moscovei. Numai prin intrarea trupelor germane, a adăugat arhiepiscopul, s'a putut redă poporului leton posibilitatea unei libere activități religioase.

* * *

2. Elveția. Ziarele catolice publică un articol intitulat: «*Ce se știe despre Uniunea Sovietică*» în care s'afirmă că nimic nu s'a schimbat acolo, unde funerațiile șefului mișcării ateiste, Iaroslavski (jidanul Emil Gubelmann), care a murit în luna Decembrie 1943, au

fost făcute c'o mare pompă. Nu-i deci cazul să se vorbească despre vre-o schimbare fundamentală ce s'ar fi produs în Rusia Sovietică, nici despre evoluarea sistemului totalitar sovietic.

* * *

3. Persecuțiile Religioase din Mexic. Revista săptămânală irlandeză catolică *Irish Catholic* publică o dare de seamă a unui cleric australian, care a călătorit de curând în America-de-Nord și de Centru și'n care se vorbește despre persecuțiile religioase din Mexic. Acolo, toate legile antireligioase sunt încă în vigoare, căci lupta contra religiei nu s'a terminat ci acum este numai o epocă de repaus pentruca guvernul mexican să câștige noi puteri și să intre'n a treia fază a persecutării creștinilor. În primul studiu al acestei persecuții, guvernul decretase etatizarea Bisericii, măsură ce-a dat greș. Al doilea stadiu a fost reprezentat prin metoda „*Altarelor însângerate*“, așa cum au fost văzute pe vremea președintelui Callos. Astăzi țara intră'n a treia fază în care, după cum o biserică sus zisul cleric, guvernul este hotărât să otrăvească sufletele celor tineri p intr'o educație ateistă.

* * *

4. America. Cine vrea să-și facă o părere despre situația religioasă din țara dolarului să ia cunoștință de propaganda oficială americană ce afirmă că Uniunea celor 48 de state este *țara soldaților creștini*, plină de cea mai activă viață religioasă.

Pe de altă parte, agitația sgomotoasă a tuturor sectelor și *profeților* face impresia unor scamatori și escroci afaceriști. Trebuie să se știe că majoritatea celor 130 milioane de locuitori ai St. Unite nu aparțin nici unei Biserici sau credințe. O jumătate din cei peste 123 milioane de nord-americani de toate rasele se declarau în 1930 ca *religioși*, în cifra aceasta intrând și sectele cele mai problematice ca cercețătorii Bibliei, mormonii și sabatiștii. St. Unite n'au acordat niciun ban pentru vreun scop religios, de oarece aici domnește o

falsă morală puritană în viața americană. Nu de mult, cardinalul de Boston a caracterizat St. Unite drept țara cea mai necredincioasă și imorală de pe pământ. Iar episcopul Manning a protestat împotriva decăderii moravurilor și a fărâmițării religioase. Decadența morală generală, marea creștere a criminalității printre tineri, pustiirea spirituală, toate acestea sunt caracteristicile *vieții sufletești* americane.

* * *

5. Germania. Atacul incalificabil, dat de ziarul *Izvestia*, împotriva vaticanului, a pricinuit emoție, indignare și tăcere nu numai în cercurile catolice ci s'a exprima părerea de-aduce'n America conducerea centrală a bisericii catolice. Papa Pius XII însă, indiferent de schimbările militare și politice, vrea să rămână pe scaunul pontifical de 2000 ani, hotărâre ce găsește deplină înțelegere în Germania. Atacul deslănțuit de *Izvestia*, împotriva șefului suprem al creștinătății catolice, a pricinuit în multe cercuri surpriză mare. Printre valorile pentru care se luptă acum Europa împotriva bolșevismului se găsește, fără îndoială, și ideea religioasă. Forțele aruncate germane și cele ale aliaților ei, în care se găsesc milioane de catolici, reprezintă Creștinismul.

* * *

6. Suedia. Ziarul suedez *Svenska Morgen Claddt* crede că, după ocuparea Țărilor Baltice de către Soviete, se vor deslănțui noi persecuții religioase. Oricâți patriarhi, în felul lui Serghie, ar mai fabrica Uniunea Sovietică, scrie amintit, nu se va putea șterge persecuția creștinilor din Țările Baltice, comisă de Moscova. În ciuda gestului lor în acest sens, o schimbare reală de atitudine, în problema creștină a bolșevicilor, nu-i de așteptat.

* * *

7. Italia. Ziarul *Regime Fascista* scrie că, după cucerirea Romei, guvernul din Moscova va distruge, în Cetatea Eternă, tot ceea ce reamintește Creștinismul.

precum și cele mai înalte valori spirituale. Stalin n'a uitat niciodată enciclicele Papei care condamnău, în modul cel mai energic, comunismul rusesc și crede să aibă acum dreptul de a se răzbuna pe Vatican, Stalin este acel care a organizat mișcarea ateistă și el dă dovadă de o hotărâre sistematică, nesdruncinată de nimic, atunci când e vorba să execute programul bolșevizării Europei.

A sosit acum vremea, scrie ziarul, ca italienii catolici să-și dea seama de toată întinderea pericolului bolșevic. Astăzi, marea majoritate a clerului italian ia parte la lupta hotărâtoare, care va decide de soarta Italiei, ca și de cea a bisericii catolice.

* * *

8. Portugalia. În revista engleză *The Sign*, Fulton Sheen scrie că'n spatele politicii religioase a lui Stalin s'ascunde oportunitatea. Din motive pur politice, bolșevicii au construit la Moscova și un *post de radio creștin*, care difuzează la toate sărbătorile mari catolice programe corespunzătoare în limba poloneză. Așa dar, este evident că se urmărește, prin aceste transmisiuni curat poloneze și niciodată rusești, să se câștige polonezii pentru Uniunea Sovietică. Atitudinea cu totul alta pe care o are Stalin față de Biserica Ortodoxă rusă, n'arată că el a devenit, între timp, un creștin ortodox. Stalin a declarat, de curând, unui diplomat american: „Voiu unî religiunea întotdeauna, dar acest lucru nu înseamnă că nu ne putem schimba purtarea“.

*Române, în tăcerea sfântă
Tu oșelește-te în puteri
Să câștigăm prin luptă astăzi
Tot ce am pierdut prin vorbe ieri.*

Circulara No. 953/944 adresată celor 9 Protoierii din Eparhie.

Prea Cucernice Părinte,

Cultul morților la toate popoarele din cele mai îndepărtate vremuri a fost în mare cinste. Moartea a înfrățit întotdeauna pe oameni și în fața ei se uită toate patimile, toate invidiile și răutățile dispar, căci acelaș vâl negru ne va acoperi la o laltă pe toți.

La căpătâiul celui mort, femeia creștină întotdeauna a mers cu ciob de tămâie mirositoare în mână și cu o lumină aprinsă semn de speranță într-o viață dincolo de mormânt. A mers să îngenunche cu evlavie de mironosiță și să privegheze ca o vestală neadormită să nu se stingă lumina nădejdilor noastre în biruința asupra morții.

Deaceea, observând că în majoritatea satelor din eparhia noastră, cimitirele sunt lăsate în paragină, neîmprejmuite și negrijite; mormintele așezate în dezordine și crucile trântite de vitele care umblă peste ele primăvara și toamna, vi se face cunoscut că am hotărât ca imediat să se înceapă ofensiva de sistematizare a cimitirilor în întreaga eparhie, cu aprobarea Serviciului sanitar și a Parchetului respectiv.

Impresia pe care o face starea cimitirului la prima intrare într-o parohie este cartea de vizită a grijii parohului și a respectului enoriașilor pentru cultul morților.

Veți pune în vedere cucernicilor preoți din circumscripția Prea Cucerniciei Voastre să înceapă imediat lucrul, ordonat și cu multă pricepere. Unii cucernici preoți au și început a executa planul de sistematizare a cimitirului cum este cazul preotului Ion Mihăilescu, dela parohia Cuza Vodă, județul Ialomița, care prin ordinul Sf. Episcopii No. 7703 / 943 a fost dat ca exemplu pe eparhie.

Prea Cucernicia Voastră în inspecțiile ce veți face la parohii, veți consemna în procesele verbale de inspecții cum au înțeles cucernicii preoți să-și achite această datorie de sistematizare și îngrijire a cimitirului parohial.

Prea Cucerniciei Voastre veți comunica Sf. Episcopii la vreme, executarea prezentului ordin circular.

Cu arhieresti binecuvântări.

EPISCOP,
† Chesarie

Consilier Referent,
Preotul, Gh. Georgescu

Se recomandă pentru bibliotecile personale și cele parohiale, următoarele cărți:

1. Irineu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, trad. „Manava-Dharma-Sastra“, sau Cartea legii lui Manu, cuprinzând așezămintele și viața publică și privată a Indienilor Brahmaniști de altădată și de azi. Editura „Cugetarea“, Georgescu Delafraș S. A. București, 300 pagini 400 lei.
2. Criveanu Nifon, Mitropolitul Olteniei, „In grădina Ghetsimani“ Craiova. Tipografia Mitropoliei Olteniei. 142 pag. 150 lei.
3. Paulescu (Dr. N. C.), Fiziologie filosofică, I. Noțiunile „Suflet“ și „Dumnezeu“ în fiziologie. Ediție îngrijită de Dr. V. Trifu. București, Fundația Regală pentru literatură și Artă 1944, 278 pag. 500 lei.
4. Dante, Paradisul trad. de Alex. Marcu editat de Scrisul Românesc, Craiova 1944, Ediția III, 290 pag. 350 lei.
5. Preotul Ioan St. Boboc, Cislău-Buzău, „Strigătul credinței“, pentru „lume“ și pentru „preoți“ o țară după Hristos și un preot după Evanghelie, Principii fundamentale pentru ridicarea Bisericii și a Neamului. Ediția II, revăzută Buzău 1944. 95 pag. 150 lei. Tipografia Luca I. Oprescu, strada D-na Neaga, Buzău.

SPRE ȘTIINȚĂ

La revistă colaborează toți preoții eparhiei și toți bunii mânăitori ai condeiului preoți și mireni din toate părțile Țării.

Schimbul de reviste, trimiteri de articole, abonamente și orice fel de corespondență, se va adresa Revistei „Tomis“, la Sfânta Episcopie Constanța.

Ordinea publicării articolelor în revistă este determinată de considerațiuni tehnice.

Articolele nepublicate nu se restituie.

ABONAMENTUL :

1 an pentru preoți	300 lei
1 an » parohii	600 lei
1 an « cântăreți	250 lei

SFANTA EPISCOPIE — CONSTANȚA

C. Sale
Domnului

Parohia _____

Comuna _____

Județul _____